

Voortbouwen op een stevig fundament

Beleidsnota Kunst en Cultuur
gemeente Harderwijk 2022 - 2025

gemeente harderwijk

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord 3

1. Inleiding 4
2. Verantwoording werkwijze 6
3. Samenvatting 8
4. Algemene trends en ontwikkelingen 10
5. Beleidskaders cultuur 2022 - 2025 14
   - 5.1 Uitgangspunten voor het gemeentelijk cultuurbeleid 14
   - 5.2 Fair Practice 15
   - 5.3 Subsidiekaders 16
   - 5.4 Vastgoed 18
   - 5.5 Blik op de regio 19
6. Ontwikkelingen per discipline 20
   - 6.1 Musea 20
   - 6.2 Bibliotheekwerk 23
   - 6.3 Podiumkunsten 26
   - 6.4 Film 32
   - 6.5 Beeldend / Kunst in de openbare ruimte 33
   - 6.6 Amateurkunst 35
   - 6.7 Cultuureducatie 37

Bijlagen 41

A. Bronnen

B. Uitgangspuntennotitie Kunst en Cultuur (2021)

C. Overzicht subsidies

D. Financiën

De foto op de voorpagina, de foto van Jazz in de Mess (pag. 27) en van het toneelstuk, activiteit Stad als Podium (pagina 31) zijn van J.C. van der Kolk.

"Cultuur is een vanzelfsprekend en verrijkend onderdeel van het dagelijks leven en van het meedoen aan de samenleving"

VOORWOORD

Kunst en cultuur zijn waardevol. Met kunst en cultuur kunnen inwoners zich van hun creatieve kant laten zien. Kunst en cultuur hebben ook een belangrijke maatschappelijke bijdrage. Ze verbinden inwoners met elkaar en door kunst en cultuur kunnen mensen op een laagdrempelige manier meedoen in de samenleving. Ook maken kunst en cultuur de gemeente aantrekkelijk voor bezoekers en nieuwe inwoners. Maar het belangrijkste is dat we als inwoners van Harderwijk en Hierden kunnen genieten van kunst en cultuur.

De afgelopen periode is er een stevig fundament neergelegd. Inwoners kunnen genieten van een divers aanbod. Cultuur is dichtbij inwoners. In de binnenstad, in de wijken, in Hierden is het mogelijk er mee bezig te zijn. Op allerlei manieren worden inwoners enthousiast gemaakt om mee te doen. Voor inwoners met beperkingen zijn er veel (financiële) mogelijkheden om deel te nemen aan kunst en cultuur. Ik zie dagelijks om mij heen dat jong en oud samen genieten van cultuur. Jong geleerd is oud gedaan. Als kinderen al van jongs af aan met kunst en cultuur in aanraking komen, hebben ze daar hun hele leven plezier van. Cultuur is dus een vanzelfsprekend en verrijkend onderdeel van het dagelijks leven, en is wat ik tijdens mijn periode als wethouder altijd heb nagestreefd. Culturele organisaties en instellingen spelen hier een hele belangrijke rol in. Als wethouder ben ik hier trots op en als gemeente mogen we hier zeker ook trots op zijn. En ook door de gedeputeerde Cultuur van de provincie Gelderland wordt onze aanpak met regelmaat als voorbeeld genoemd.

Op het stevige fundament kunnen we de komende jaren verder bouwen. Er is ruimte voor verdere ontwikkelingen en groei. Culturele instellingen werken met elkaar samen en ook met andere (maatschappelijke) instellingen. Ook buiten de gemeente wordt de samenwerking gezocht. Zo ontstaan er mooie kruisbestuivingen en nieuwe samenwerkingen. In de komende tijd ondersteunen we ook nieuwe initiatieven en vormen van kunst.

Met deze nieuwe cultuurnota krijgt u een goed beeld van het stevige fundament dat in de jaren is gelegd. Ook kunt u lezen op welke manier we willen bereiken dat "cultuur een vanzelfsprekend en verrijkend onderdeel van het dagelijks leven en van het meedoen aan de samenleving" blijft. Met dit document hopen wij ook u te inspireren om mee te doen aan het rijke culturele leven van Harderwijk en Hierden.

Met vriendelijke groet,
Gert Jan van Noort, wethouder Cultuur

1. INLEIDING

De meest recente nota waarin we het gemeentelijk beleid op het gebied van kunst & cultuur hebben beschreven - 'Bouwen aan betekenis' - had betrekking op de periode 2011 - 2016.
Er is sinds het verschijnen van deze nota in Harderwijk en Hierden op het gebied van kunst en cultuur veel gebeurd. We noemen in dit verband onder meer:

- de **Bibliotheek** verhuisde van de Academiestraat naar de Havendam om daar een belangrijk onderdeel te worden van het Huis van de Stad;

- we kregen er niet alleen een nieuw, uniek museum bij - het **Marius van Dokkum Museum**, maar ook het Stadsmuseum onderging een metamorfose;

- **muziekvereniging 'Kunst na Arbeid'** kreeg in Hierden de beschikking over het Muzieklokaal dat de vereniging grondig renoveert en passend maakt;

- met **Stad als Podium** hebben we een belangrijke stap gezet in de innovatie van de podiumkunsten in de meest brede zin van het woord;

- het **Oude Stadhuis** werd gerenoveerd en met de partners Popschool, Cultuurkust en Heerlijk Harderwijk getransformeerd tot een centrum voor cultuur en toerisme;

- na meer dan 50 jaar verliet **Theater Harderwijk**, op initiatief van het bestuur van de Stichting Podia Harderwijk, de locatie aan de Stationslaan en werd een nieuwe, tijdelijke podiumvoorziening gerealiseerd op het Bouw & Infrapark;

- vanaf 2015 konden we elke twee jaar genieten van het **Podiumspektakel**, muzikale theatervoorstellingen gebaseerd op gebeurtenissen in de rijke geschiedenis van Harderwijk, uitgevoerd door zangers, muzikanten, acteurs en dansers, en mogelijk gemaakt door vele vrijwilligers op het gebied van techniek, kostuums en grime;

- de **Joodse geschiedenis van Harderwijk** werd meer zichtbaar door de uitbreiding van de tentoonstelling op de eerste verdieping van de voormalige Synagoge en door de virtuele reconstructie van belangrijke Joodse gebouwen (te bekijken door middel van een film in de voormalige Synagoge en door middel van QR-codes in de openbare ruimte);

- het **Historisch Kenniscentrum Harderwijk**, een samenwerkingsverband tussen het Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe, de Oudheidkundige Vereniging Herderewich en het Stadsmuseum is opgericht. Het Kenniscentrum, gehuisvest in het Huis van de Stad, maakt onder meer de gecombineerde bibliotheken van Herderewich en het Stadsmuseum over de geschiedenis van Harderwijk en Hierden toegankelijk;

- de **gemeentelijke collectie beeldende kunst** is, na een raadsbesluit uit 2015, opnieuw gewaardeerd en voor het publiek digitaal toegankelijk gemaakt. Een deel van de collectie is zichtbaar in het verbouwde Huis van de Stad, onder andere op het Vergaderplein. De verbeterde toegankelijkheid heeft er ook toe geleid, dat het Stadsmuseum met enige regelmaat een beroep doet op bruiklenen uit deze collectie.

Deze voor Harderwijk belangrijke gebeurtenissen en initiatieven, en de verschillende ontwikkelingen in de samenleving in algemene zin, maken het noodzakelijk dat we opnieuw nadenken over de wijze waarop we het gemeentelijk cultuurbeleid willen vormgeven. Of misschien beter: hoe we verder kunnen doorbouwen op het stevige fundament dat we samen met de instellingen in de afgelopen jaren hebben gerealiseerd.

We hebben begin 2021 onze uitgangspunten voor het gemeentelijke cultuurbeleid voor de komende jaren geformuleerd en vastgelegd in de 'Uitgangspuntennotitie Kunst en Cultuur'. Deze notitie is door de gemeenteraad op 22 april 2021 vastgesteld. Daarbij heeft de gemeenteraad het college verzocht om, mede vanwege de voor de culturele instellingen onzekere tijd als gevolg van de COVID-19 crisis, voor 1 januari 2022 een nieuwe beleidsnotitie 'Kunst en Cultuur' te presenteren. Deze ligt nu voor u.

We staan aan de vooravond van nieuwe gemeenteraadsverkiezingen. Om die reden zijn de beleidsontwikkelingen die we in deze nota voorstellen niet in beton gegoten. Deze nota is vooral ook een uitnodiging aan een nieuw college en een nieuwe raad om nog input te leveren, verdieping aan te brengen, accenten te leggen en prioriteiten te benoemen. De Cultuurnota is een dynamisch document.

2. VERANTWOORDING WERKWIJZE

Voor het opstellen van de gemeentelijke Cultuurnota 2022 - 2025 hebben we de 'Uitgangspuntennotitie Kunst en Cultuur', zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 22 april 2021, als beleidskader gehanteerd (zie hoofdstuk 4, paragraaf 4.1). Voor deze notitie is veel informatie opgehaald uit het culturele veld. Aan de notitie hebben we nog een aantal beleidsuitgangspunten toegevoegd op het gebied van Fair Practice (4.2), subsidiekader (4.3), vastgoed (4.4) en regionalisering (4.5). We hebben vervolgens de beleidsvoornemens en -acties die voortvloeien uit het beleidskader en/of de beleidsuitgangspunten per discipline van het culturele veld beschreven. Die disciplines zijn: musea, bibliotheekwerk, podiumkunsten, film, beeldend/kunst in de openbare ruimte en cultuureducatie. Bij de uitwerking van de beleidsvoornemens en -acties hebben we de uitkomst van de (tussentijdse) evaluatie van de stand van zaken met betrekking tot kunst en cultuur in Harderwijk, die we in 2018 en 2019 door middel van gesprekken met culturele instellingen, amateurkunstenaars en verenigingen hebben uitgevoerd, uitdrukkelijk betrokken.

Bij de behandeling van de 'Uitgangspuntennotitie Kunst en Cultuur' op 22 april 2021 is een aantal moties door de raad aangenomen. Eén van die moties betrof het toevoegen van een "een goed onderhouden netwerk van gebouwde voorzieningen, waaronder een goed geoutilleerd (multifunctioneel) binnenpodium" als randvoorwaarde in de notitie. Aan deze motie is vanzelfsprekend voldaan.

Een andere motie noemden we hierboven al: de wens om vóór 1 januari 2022 een nieuwe beleidsnota Cultuur voorgelegd te krijgen. Tevens is op 22 april 2021 een motie aangenomen waarin het college wordt opgeroepen in deze beleidsnota aandacht te besteden aan beeldende kunst in de openbare ruimte. Ook werd een motie aangenomen betreffende de 'Bibliotheek op School', die separaat is beantwoord, en een motie betreffende 'Fair Pay' en 'Fair Practice'. Dit onderwerp komt in hoofdstuk 5 van deze nota aan de orde. Tot slot is op 7 oktober 2021 een motie aangenomen met betrekking tot graffiti, de motie Graffiti Blij Harderwijk. In de beantwoording van deze motie is de toezegging gedaan de suggestie in de motie op te nemen in de beleidsnota Cultuur, wat we bij deze doen (zie par. 6.5).

Per brief d.d. 22/09/2021 hebben we het culturele veld geïnformeerd over de planning met betrekking tot het tot stand komen van de nieuwe cultuurnota en over de wijze waarop we voorafgaande aan de besluitvorming een terugkoppeling van de inhoud zouden organiseren. We hebben het concept van de nieuwe cultuurnota voorgelegd aan de Sociale Adviesraad, maar deze heeft, in verband met het grote aantal gevraagde adviezen, moeten afzien van uitgebreide advisering. Wel heeft de Sociale Adviesraad aandacht gevraagd voor de verbinding tussen cultuur en alle vormen van onderwijs. Immers, hoe eerder kinderen en jongeren in aanraking komen met kunst en cultuur, hoe meer kansen dit biedt. Daarnaast vroeg de Sociale Adviesraad aandacht voor de mogelijkheden voor inwoners met een beperking (van welke aard dan ook) om te

kunnen deelnemen aan culturele activiteiten, en daarmee de ontmoetingen tussen alle inwoners van Harderwijk te bevorderen. Daarna hebben we half december 2021 de nota ter besluitvorming aangeboden aan het college van B&W.

Deze nota omvat (nog) geen uitvoeringsagenda voor het gemeentelijk cultuurbeleid in de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025. We zien het als de opgave voor een nieuw college en een nieuwe raad om de beleidsdoelstellingen uit deze nota verder uit te werken in een actieplan en in een planning.

NB. De begrippen 'kunst' en 'cultuur' worden vaak in samenhang met elkaar gebruikt, zo ook in deze beleidsnota. Een gangbare definitie is dat 'cultuur' gaat over alles wat mensen bedenken, maken, geloven, hebben en doen. 'Cultuur' wordt onder andere zichtbaar in wat er in musea hangt, in toneel, dans, woorden (letteren), muziek, film, cultureel erfgoed en beeldende kunst. 'Kunst' valt dus onder 'cultuur' en duidt meestal op beeldende kunst. 'Cultuur' heeft te maken met de overige kunstvormen. 'Kunst' en 'cultuur' vormen dus samen alles wat mensen creëren op creatieve wijze. In deze nota gebruiken we soms 'cultuur' als kortere vorm van 'kunst en cultuur'.

3. SAMENVATTING

Cultuur is een vanzelfsprekend en verrijkend onderdeel van het dagelijks leven en van het meedoen aan de samenleving. Vanuit deze visie hanteren wij voor het vormgeven van ons cultuurbeleid in de komende beleidsperiode drie hoofddoelstellingen:

- kunst en cultuur dragen bij aan **participatie** van de inwoners van Harderwijk en Hierden, zowel door actieve als door passieve deelname aan culturele activiteiten
- kunst en cultuur bieden **educatie** voor de inwoners van Harderwijk en Hierden die een leven lang kunnen leren op elk denkbaar niveau
- kunst en cultuur dragen bij aan de **economische ontwikkeling** van de gemeente

We hebben in de afgelopen beleidsperiode een stevig fundament gelegd onder onze culturele infrastructuur. Het Stadsmuseum werd vernieuwd, met het Marius van Dokkum Museum kregen we er een belangrijke museale publiekstrekker bij, de vernieuwde Bibliotheek werd onderdeel van het Huis van de Stad, het Oude Stadhuis werd getransformeerd tot een culturele en toeristische hotspot en er werd een vernieuwend concept ontwikkeld voor de podiumkunsten: Stad als Podium. Maar bovenal kwam cultuur meer in het hart van onze samenleving te staan door de vele nieuwe verbindingen met andere domeinen. De kracht van de kunst en cultuur in Harderwijk en Hierden, en het daaraan gekoppelde ondernemerschap zijn de landelijke en provinciale beleidsmakers niet ontgaan.

Het cultuurbeleid in periode 2022 - 2025 kent twee belangrijke sporen:

a. we zorgen voor voldoende continuïteit van dat wat in de afgelopen jaren zorgvuldig is opgebouwd
b. en we ontwikkelen door daar waar dat nodig en/of wenselijk is.

Het belang van continuïteit

Voor het bestendigen van de culturele infrastructuur zoals die er nu ligt, is het nodig dat er een goede balans blijft tussen ambitie en draagkracht. Veel is mogelijk, maar zeker niet alles tegelijkertijd. Een zorgvuldige fasering van ambities binnen de beschikbare capaciteit en de middelen is belangrijk, en daarmee een open gesprekshouding tussen culturele instellingen onderling en tussen culturele instellingen en de gemeente. Een optimale samenwerking tussen de culturele instellingen onderling draagt daaraan zeker bij.

Op meerdere plekken ontstaat op dit moment het gesprek over een realistischer beloning van werkers in de culturele en/of creatieve sector en in het bijzonder van ‘zelfstandigen’ (ZZP), en over Fair Practice. Daarover ontwikkelen ook wij een visie, mede naar aanleiding van een overgenomen motie van de gemeenteraad. Dit onderwerp vraagt een zorgvuldige afweging vanwege de grote reikwijdte van een besluit.

Continuïteit en vertrouwen vragen ook om een solide financiële basis. We werken toe naar een meerjarig subsidiestelsel voor de structureel gesubsidieerde professionele culturele instellingen binnen onze gemeente.

Recent zijn we, samen met de andere gemeenten die Cultuurkust subsidiëren voor cultuureducatie, een traject gestart dat moet leiden naar gezamenlijk opdrachtgeverschap.

Doorontwikkeling

In de vormgeving van de culturele infrastructuur van Harderwijk en Hierden hebben we in de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet. Maar het is nog niet af. Al jaren wordt gesproken over een vernieuwde of nieuwe theatervoorziening. We streven ernaar om in de komende periode deze discussie te beslechten. We sturen aan op besluitvorming over een nieuw te ontwikkelen podium-voorziening in 2022 op basis van een eerder uitgevoerde 'Variantenstudie' (2020) en het op dit moment lopende onderzoek naar de bredere herontwikkeling van het Dolfinarium eiland.

Vanwege het innovatieve en verbindende karakter ervan verdient 'popcultuur' in de komende beleidsperiode extra aandacht. We hebben Stichting Stad als Podium de opdracht gegeven om samen met haar partners een inhoudelijk plan op te stellen voor een samenhangend aanbod van pop-culturele activiteiten in Harderwijk en Hierden, inclusief de herontwikkeling van podium Estrado als uitvoeringslocatie. Samenhangend daarmee bereiden we de aankoop door de gemeente van het vastgoed van Estrado, thans eigendom van de Stichting Podia Harderwijk, en een voorstel daartoe aan de raad voor.

Op het moment van schrijven van deze nota is de Popschool bezig met een aanvraag voor structurele subsidie, om hun snel groeiende organisatie voldoende toekomstbestendig te maken. De financiële consequenties hiervan voor 2023 en volgende jaren zullen worden betrokken bij de eerstvolgende Kadernota.

We gaan onze kennis en faciliteiten in de komende beleidsperiode ook uitdrukkelijker beschikbaar stellen in de samenwerking met onze collega-gemeenten in de regio.

We hechten veel waarde aan een goede "humuslaag" voor vernieuwing binnen het totale aanbod van kunst en cultuur. Om die reden gaan we de mogelijkheden voor het inzetten van subsidies voor het aanjagen van nieuwe, kansrijke initiatieven in de komende beleidsperiode verruimen. Ook willen we in dit kader de ontwikkeling van broedplaatsen ondersteunen.

Vanuit de gedachte van 'een heel leven lang leren' gaan we met het culturele veld in gesprek over een betere afstemming tussen cultuureducatieve activiteiten binnen het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en in de vrije tijd.

4. ALGEMENE TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

We beschrijven hier een aantal algemene landelijke trends en ontwikkelingen in het domein ‘cultuur en erfgoed’, die we zien als context voor de vormgeving van ons beleid in de periode 2022 – 2025.

- *Voortschrijdende digitalisering van de samenleving.*
  Hiermee wordt het aanbod van kunst en cultuur niet alleen toegankelijker, maar verandert deels ook de wijze waarop het publiek deelneemt aan activiteiten op dit gebied. De beperkingen die COVID-19 heeft opgelegd aan bijvoorbeeld theater- en bioscoopbezoek hebben het digitale aanbod doen toenemen. Maar hoewel digitaal aanbod ook na COVID-19 een factor van betekenis zal blijven, is de verwachting dat een groot deel van het publiek de voorkeur blijft geven aan een ‘live-ervaring’.

- *Toenemende concurrentie.*
  Onder andere vanwege de voortschrijdende digitalisering van de samenleving (zie hiervoor) neemt het aanbod in vrijetijdsactiviteiten nog steeds toe. In dat verband wijzen we ook op het feit dat de grenzen tussen wat vroeger “hoge cultuur” en “lage cultuur” werd genoemd steeds verder vervagen en daarmee ook de grens tussen cultuur en andersoortige activiteiten. Vandaag naar een toneelstuk, morgen naar een voetbalwedstrijd of een stadionconcert.

- *Culturele instellingen verliezen hun inhoudelijk gezag.*
  De smaak van de directeur, conservator of programmeur is niet langer meer heilig. Het hedendaagse publiek bepaalt in toenemende mate zelf wat ze willen zien of meemaken. Dit maakt ook dat het publiek minder trouw is aan één plek, bijvoorbeeld de (eigen) lokale schouwburg, waardoor culturele instellingen een grotere inspanning moet plegen om het publiek voor zich te winnen. Daarmee samenhangend: er is een verschuiving van een 'aanbodgerichte programmering' naar een (meer) 'vraaggerichte programmering' en meer afstemming tussen aanbieders.

- *Decentralisatie van aanbod.*
  Culturele instellingen verzorgen steeds vaker aanbod buiten de eigen muren van hun (centrale) locatie. Daarmee bereiken ze een groter publiek en met name die bevolkingsgroepen waarvoor een bezoek aan een theater of museum niet vanzelfsprekend is en/of die daartoe niet in staat zijn. Ook biedt dit meer mogelijkheden voor een actieve deelname aan culturele activiteiten.

- *Het belang van cultuureducatie voor kinderen en jongeren is onomstreden.*
  In een tijd waarin de individualisering verder toeneemt, de verschillen tussen arm en rijk weer groter worden, de polarisatie in de samenleving sterker wordt, culturen en opvattingen meer tegenover elkaar komen te staan en materiële consumptie domineert, wordt het grote belang van cultuureducatie, met name binnen het primair onderwijs, maar ook binnen het voortgezet onderwijs, algemeen erkend. Cultuureducatie is een belangrijk instrument voor persoonlijke ontwikkeling en voor het creëren van sociale cohesie. Deze erkenning vertaalt zich ook in het feit dat cultuureducatie op dit moment een belangrijk speerpunt is in het onderwijsbeleid van de Rijksoverheid. Door middel van een stimuleringsregeling als 'Cultuureducatie met Kwaliteit' geeft de landelijke overheid hier vorm aan.

- *Kunst en cultuur krijgen steeds meer betekenis voor andere maatschappelijke domeinen, zoals de zorg en het sociaal domein.* Daarmee ontstaan nieuwe verbindingen die in belangrijke mate bijdragen aan zingeving, sociale cohesie en een meer inclusieve samenleving. Tegelijkertijd stelt deze ontwikkeling ook andere eisen aan de culturele instellingen, bijvoorbeeld omdat deze instellingen steeds vaker opereren buiten hun eigen muren (denk aan aanbod in de wijken) en steeds vaker een voor hen nieuw publiek bedienen.

- *Clustering van culturele en/of maatschappelijke functies.*
  In de afgelopen twee decennia zijn op veel plaatsen in Nederland cultuurclusters verrezen: gebouwen waarin culturele en/of maatschappelijke functies zijn ondergebracht. Denk bijvoorbeeld aan een combinatie van een theater, een bibliotheek en een muziekschool. Daar waar clustering vanuit de inhoud wordt geïnitieerd, kan dat een aanzienlijk meerwaarde opleveren: complementaire functies die elkaar inhoudelijk, facilitair en organisatorisch ondersteunen en versterken. Deze ontwikkeling heeft ook bijgedragen aan een meer multifunctioneel gebruik van cultureel en/of maatschappelijk vastgoed.

- *Regionalisering.*
  Om te komen tot een betere samenwerking tussen de verschillende overheden onderling en tussen de overheden en de cultuursector, is een aantal jaren geleden vanuit de rijksoverheid de ontwikkeling van 'stedelijke cultuurregio's' ingezet. Dergelijke regio's vormen een cultureel ecosysteem waarin makers, culturele instellingen en overheden in nauwe samenwerking met elkaar beter kunnen inspelen op de samenstelling en behoeften van de bevolking, op de identiteit en verhalen uit de regio, en op de daar aanwezige infrastructuur en onderscheidende kenmerken. Tevens wordt met de regionalisering beoogd beleid en geldstromen beter op elkaar te laten aansluiten.

- *Demografische ontwikkeling.*
  In algemene zin is er sprake van een "vergrijzing" van de samenleving. Senioren met veel vrije tijd en financieel in goede doen, vormen in toenemende mate voor met name musea en podiumkunstinstellingen een interessante doelgroep, niet alleen als bezoekers maar ook als vrijwilligers. Tegelijkertijd groeit door de veranderende bevolkingssamenstelling het aandeel inwoners voor wie een bezoek aan de gevestigde culturele instellingen niet vanzelfsprekend is, substantieel.

- *Het belang van cultuur voor de vitaliteit van de binnensteden.*
  De trend dat mensen in toenemende mate hun aankopen via internet doen, heeft grote gevolgen voor de binnensteden. Voor de binnenstad is cultuur heel belangrijk. Doordat het belang van winkelen (place to buy) afneemt, is het juist belangrijk om aandacht te hebben voor de andere bezoekmotieven van de binnenstad zoals beleving, verblijf en vermaak (place to be and stay).

- *Middellange en lange-termijn-effecten COVID-19 zijn nog niet goed in te schatten.*
  Het is nog onduidelijk of COVID-19 blijvende effecten zal hebben op de financiële reikwijdte en het gedrag van publiek, bijvoorbeeld de gedeeltelijke uitval van kwetsbare doelgroepen en vrijwilligers. Tegelijkertijd hebben de beperkende maatregelen vanwege COVID-19 ook voor innovatie gezorgd, bijvoorbeeld het ontwikkelen en aanbieden van alternatieve content (zie ook onder 'digitalisering') en het smeden van nieuwe samenwerkingsverbanden.

5. BELEIDSKADERS CULTUUR 2022 - 2025

5.1 Uitgangspunten voor het gemeentelijk cultuurbeleid

Vanuit onze visie dat cultuur een vanzelfsprekend en verrijkend onderdeel van het dagelijks leven en van het meedoen aan de samenleving is, hanteren wij voor het vormgeven van ons beleid op het gebied van kunst en cultuur drie maatschappelijke doelstellingen als leidend. Deze zijn eerder vastgelegd in de 'Uitgangspuntennotitie Kunst en Cultuur Harderwijk' en vastgesteld door de gemeenteraad op 22 april 2021. Deze notitie is als bijlage bij deze cultuurnota gevoegd.

Kunst en cultuur dragen bij aan **participatie** van de inwoners van Harderwijk en Hierden door zowel actieve als passieve deelname aan cultuur. Ze zorgen voor verbinding, ontmoeting en sociale cohesie. Daarnaast bieden kunst en cultuur een zinvolle invulling van vrije tijd, met name voor vrijwilligers. De culturele sector spant zich in om drempels te verlagen, zodat meer mensen kunnen meedoen.

Kunst en cultuur bieden **educatie** voor de inwoners van Harderwijk en Hierden die een leven lang (dus op alle leeftijden) kunnen leren op elk denkbaar niveau. Cultuureducatie wordt aangeboden op scholen in het primair en voortgezet onderwijs, maar ook in de vrije tijd. Door middel van kunst en cultuur kunnen ook andere vaardigheden worden aangeleerd, zoals taalontwikkeling of digitale vaardigheden. Rondom onderwijs kunnen culturele instellingen samenwerkingen aangaan buiten de sector. Ook worden talentontwikkeling en de toegankelijkheid van de geschiedenis van Harderwijk gestimuleerd.

Kunst en cultuur dragen bij aan de **economische ontwikkeling** van de gemeente. Cultuur en erfgoed vormen onder andere de identiteit van de stad en dragen bij aan de levendigheid ervan. Dit is onder meer belangrijk voor het aantrekken van toeristen. Ook leveren kunst en cultuur een bijdrage aan de woonaantrekkelijkheid van onze gemeente en zorgen daarmee voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en dus voor (meer) werkgelegenheid. Daarnaast kunnen de creativiteit en het innovatieve vermogen, de kennis en de expertise van culturele instellingen interessante samenwerkingsverbanden met het bedrijfsleven opleveren. Ook kan cultuur een economisch maatschappelijk voordeel opleveren door een positieve invloed op sociale problematiek.

Als voorwaarden om de voornoemde doelstellingen te realiseren zien we

a. een goede samenwerking tussen de culturele instellingen onderling en tussen de culturele instellingen enerzijds en de maatschappelijke instellingen (onderwijs, zorg, welzijn, sport) anderzijds;
b. een goed onderhouden netwerk van gebouwde voorzieningen, waaronder een goed geoutilleerd (multifunctioneel) binnenpodium;
c. een goede samenwerking tussen gemeente en grotere structureel gesubsidieerde instellingen, waarin een bepaalde mate van zekerheid omtrent gemeentelijke subsidies voor deze instellingen geboden wordt;
d. inhoudelijk en bedrijfsmatig zelfstandige functionerende grotere instellingen, die zelf inzetten op financiële duurzaamheid;
e. ruimte (voor gemeente en culturele instellingen) voor innovatie.

We zien cultuur als een onderdeel van *integraal beleid* om onze gemeente aantrekkelijk en leefbaar te houden. Zo streven we naar een goede samenhang tussen cultuurbeleid en de economische ontwikkeling van Harderwijk. Om die reden wordt door Heerlijk Harderwijk actief gewerkt aan de verbinding tussen cultuur, ondernemers en evenementen. Beleid wordt onder meer geformuleerd in de 'Binnenstadsvisie' die nu wordt opgesteld. Ook noemen we in dit verband de invoering van de 'Omgevingswet'. We zien ons geplaatst voor de opdracht een 'Omgevingsvisie' te ontwikkelen waarin elk beroep dat wordt gedaan op het gebruik van de openbare ruimte in kaart wordt gebracht. De gevolgen van de beleidsnota cultuur 2022-2025 voor het gebruik van de openbare ruimte, zoals die met name concreet worden in de nog op te stellen uitvoeringsagenda, moeten dan ook worden verbonden aan de 'Omgevingsvisie'.

5.2 Fair Practice

Wij hechten veel waarde aan een toekomstbestendig, divers en inclusief cultureel veld in onze gemeente. Alleen dan kunnen we optimaal gebruik maken van het culturele vermogen dat Harderwijk rijk is en rijk maakt. Het betekent dat we als gemeente de Fair Practice Code als leidraad voor het functioneren van onze culturele voorzieningen ondersteunen. De Fair Practice Code is een gedragscode voor ondernemen en werken in kunst, cultuur en creatieve industrie op basis van vijf kernwaarden: solidariteit, diversiteit, duurzaamheid, vertrouwen en transparantie. De code nodigt uit om gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor een 'Fair Chain', waarin kunstenaars en creatieven. maar ook 'mogelijkmakers' van kunst en cultuur een 'Fair Share' en 'Fair Pay' toekomt van de waarde van hun deskundigheid, zeggingskracht en uniciteit in de samenleving. Dat wil zeggen dat iedereen onder eerlijke omstandigheden werkt en tegen een redelijke vergoeding. En tevens dat ieder zich bewust is van zijn plek in de keten, verantwoordelijkheid neemt en solidair is met andere werkenden in het veld. Zie verder www.fairpracticecode.nl

Het integreren en uitvoeren van de Fair Practice Code zien wij uitdrukkelijk als de verantwoordelijkheid van de instellingen zelf. Maar omdat we een gemeenschappelijk belang hebben bij een vitale culturele sector in Harderwijk die voldoende aangesloten is bij de ontwikkelingen in de samenleving, willen we als gemeente dit proces zoveel als mogelijk ondersteunen, vanzelfsprekend met inachtneming van ieders rol en verantwoordelijkheid hierin.

Hoe gaan we dit doen?

a. Lopende het traject naar het tot stand komen van deze cultuurnota is op verzoek van de gemeenteraad een onderzoek gestart naar de mate waarin het principe van Fair Practice wordt toegepast binnen onze instellingen. We richten ons in een eerste fase van het onderzoek primair op het aspect Fair Pay. De resultaten van dit onderzoek zijn op het moment van schrijven van deze nota nog niet bekend.
b. Over het resultaat van de eerste fase van het onderzoek gaan we in gesprek met het veld, met de verbonden gemeenten (Nunspeet, Putten, Ermelo) en met de gemeenteraad van Harderwijk. Vervolgens stellen we vast of een vervolgonderzoek naar de andere aspecten van Fair Practice wenselijk is.
c. We brengen samen met het veld de juridische, organisatorische en financiële consequenties van het toepassen van de Fair Practice Code in beeld en leggen de resultaten hiervan voor aan de gemeenteraad.

5.3 Subsidiekaders

Wij hebben samen met de instellingen de afgelopen jaren geïnvesteerd in de culturele infrastructuur van Harderwijk. Het resultaat is een bloeiend en divers aanbod van culturele activiteiten waaraan de inwoners van Harderwijk en Hierden actief en passief kunnen deelnemen, alsmede een constructieve samenwerking tussen het veld en de gemeente. De investeringen die zijn gedaan, brengen ook de verantwoordelijkheid met zich mee om de continuïteit van onze instellingen in voldoende mate te borgen, hen vertrouwen te geven, maar ook om voldoende ruimte te bieden aan nieuwe initiatieven.

Nu de 'basis' van de culturele infrastructuur in Harderwijk op belangrijke onderdelen op orde is en floreert, willen we ons subsidiebeleid meer op deze situatie afstemmen. In dat kader gaan we in de komende beleidsperiode een (geleidelijke) overstap maken van éénjarige naar meerjarige subsidieafspraken met de grotere instellingen binnen onze gemeente. Dit vraagt vanzelfsprekend vooraf nog onderzoek naar hoe dit is in te passen in het bredere financiële beleid van de gemeente. Uit meerjarige subsidieafspraken spreekt niet alleen vertrouwen, maar het geeft onze 'basisinstellingen' ook meer mogelijkheden om meerjarig beleid te maken en/of binnen het vastgestelde subsidiekader budgetten flexibeler in te zetten, daar waar dat nodig is.

Tegelijkertijd willen we ook voldoende flexibiliteit in ons subsidiesysteem inbouwen om innovatie mogelijk te maken, c.q. om (ook) nieuwe initiatieven te ondersteunen. We hebben hiervoor de zogenoemde "Impulssubsidie" beschikbaar. Een belangrijke voorwaarde voor het het verstrekken van deze subsidie is dat het initiatief nieuw is en wordt doorgezet bij succes. Vanwege het feit dat deze subsidie maar voor maximaal twee jaar kan worden verstrekt, blijkt de regeling in de praktijk minder effectief omdat nieuwe initiatieven vaak meer tijd nodig om tot ontwikkeling te komen. Een goed hiervan is 'Jazz on the Corner', een privé initiatief dat een voor de jazzliefhebber in Harderwijk en daarbuiten een uitstekende programmering biedt. Om die reden gaan we in de komende beleidsperiode de maximale looptijd van de Impulssubsidie verlengen met twee jaar (dus vier jaar in plaats van twee jaar). De consequenties hiervan voor de begroting 2023 e.v. zullen we betrekken bij de Kadernota 2022.

Met de nieuwe verbindingen die het culturele veld is aangegaan met andere aandachtsgebieden binnen het maatschappelijk domein (denk aan onderwijs, participatie, zorg) en de gelden die we daarvoor als gemeente beschikbaar stellen, is ook de vraag hoe we de resultaten daarvan meten meer manifest geworden. We vinden het als gemeente/subsidieverstrekker belangrijk om te sturen op 'outcome', dat wil zeggen dat we ons primair de vraag stellen wat deelname aan activiteiten onze inwoners, deelnemers, cliënten of bezoekers heeft opgeleverd. Samen met subsidiepartners zoals de Bibliotheek Noordwest Veluwe zijn we recent op zoek gegaan naar instrumentarium om 'outcome' te meten. We willen als gemeente in de komende beleidsperiode nog meer dan nu al het geval is de rol vervullen van 'strategisch opdrachtgever' en ons meer verdiepen in de opties om het maatschappelijk rendement te meten van activiteiten vanuit het domein 'kunst en cultuur'.

In de afgelopen beleidsperiode hebben Cultuurkust, de Popschool en het Stadsmuseum een extra (geoormerkte) subsidie ontvangen als stimulans voor de ontwikkeling van projecten waarmee een directe verbinding kan worden gelegd tussen cultuur en het sociaal domein, bijvoorbeeld door middel van muzieklessen als onderdeel van een dagbestedingsprogramma (Popschool) of door het in dienst nemen van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt (Stadsmuseum). We gaan in 2022 de impact en de effectiviteit van deze subsidieregeling met de betrokken instellingen en/of organisaties evalueren. Op basis van de uitkomsten van deze evaluatie besluiten we of deze extra subsidie al dan niet moet worden geïntegreerd in de reguliere activiteitensubsidie van de betreffende instelling; dit vanuit de gedachte dat het organiseren van activiteiten gericht op en/of met specifieke doelgroepen in het sociaal domein een intrinsiek onderdeel hoort te zijn van het instellingsbeleid.

We zien de toepassing van de zogenoemde 'Governance Code Cultuur' binnen de professionele culturele instellingen in Harderwijk als één van de voorwaarden voor het verstrekken van subsidie. Deze code biedt een normatief kader voor goed bestuur en toezicht binnen de gesubsidieerde culturele organisaties in Nederland. Zie verder www.cultuur-ondernemen.nl/governance-code-cultuur. Alle instellingen met wie we nu een subsidierelatie onderhouden, geven weliswaar aan te handelen volgens deze code, maar het ontbreekt vaak aan een verantwoording over hoe het gesprek over de principes van de code binnen de betreffende instelling wordt gevoerd. We gaan de toepassing van de code vanaf 2023 als voorwaarde in de beschikking en in de verantwoording van de besteding van het subsidie per instelling opnemen. In de jaargesprekken die we met de instellingen voeren, zullen we dit onderwerp ook expliciet agenderen.

Voor verschillende activiteiten zijn er subsidies beschikbaar. Een overzicht van de verschillende subsidies is opgenomen als bijlage bij deze nota.

5.4 Vastgoed

Wij zien vastgoed als een middel om de beleidsdoelstellingen op het gebied van kunst en cultuur binnen Harderwijk te realiseren. Als eigenaar van maatschappelijk vastgoed faciliteren we dit daar waar mogelijk, zodat onze culturele instellingen zich volledig kunnen richten op hun (culturele) kerntaak. In de afgelopen beleidsperiode hebben we hierin een aantal belangrijke stappen gezet en we gaan in de komende periode nog aantal nieuwe activiteiten ontwikkelen.

We noemen in dit verband

- de realisatie van een nieuwe huisvesting voor de Bibliotheek Noordwest Veluwe in het Huis van de Stad (gerealiseerd);
- de verbouwing van Academiestraat 7 ten behoeve van het nieuwe Marius van Dokkum Museum (gerealiseerd);
- de renovatie van het Stadsmuseum (Donkerstraat 4) (gerealiseerd);
- de renovatie en herontwikkeling van het Oude Stadhuis tot cultureel en toeristisch centrum (Popschool, Cultuurkust en Heerlijk Harderwijk) (gerealiseerd);
- het voornemen om in 2022/2023 het pand waarin Cultuurkust is gehuisvest te renoveren (Klooster 4);
- het voornemen groot onderhoud aan de Catharinakapel te laten uitvoeren (Klooster 1):
- de aankoop van het voormalig defensieterrein Kranenburg (gerealiseerd) met daarop staande de voormalige officiersmess; deze zal in 2022 worden gerenoveerd om daarin de Stichting MESS onder te brengen.

Daar waar binnen onze gemeente vastgoed wordt gebruikt voor culturele en/of maatschappelijke activiteiten en niet ons eigendom is, leveren we desgewenst een bijdrage aan herontwikkeling, bijvoorbeeld in het geval van het Bouw & Infrapark (tijdelijk binnen-podium), of onderzoeken we of we via verwerving de gebruiksmogelijkheden van het vastgoed voor culturele en/of maatschappelijke activiteiten kunnen vergroten. In dat kader is de huurovereenkomst voor het pand Johanniterlaan 10 verlengd, waarmee de continuïteit van de vestiging van het 'Talenthouse' (Stichting ZorgDat) is gewaarborgd. Daarnaast wordt onderzocht hoe de continuïteit van het vastgoed Parkweg 3 (poppodium Estrado) beter kan worden geborgd.

In de rolverdeling tussen de eigenaar en de huurders/gebruikers zijn wij als gemeente verantwoordelijk voor het duurzaam in stand houden van ons (eigen) vastgoed. Het dagelijks beheer en de culturele exploitatie blijven te allen tijde de verantwoordelijkheid van de culturele instellingen. In beginsel stellen we ons vastgoed beschikbaar op basis van een 'marktconforme huur'.

We gaan in de komende beleidsperiode een inventarisatie maken van ons maatschappelijk vastgoed in relatie tot de gebruiksmogelijkheden (al dan niet partieel) voor culturele activiteiten, teneinde de beschikbare capaciteit nog beter te benutten.

5.5 Blik op de regio

De regio Noord-Veluwe wordt gevormd door de gemeenten Hattem, Heerde, Epe, Oldebroek, Elburg, Nunspeet, Ermelo, Putten en Harderwijk. De afgelopen jaren hebben deze negen gemeenten samengewerkt in het Cultuur- en ErfgoedPact, een subsidieregeling van de provincie Gelderland waarbij regionale samenwerking op het gebied van cultuur en erfgoed wordt gestimuleerd. Ook in de afgelopen collegeperiode was er zo'n Cultuur- en ErfgoedPact.

Mede naar aanleiding van de grote maatschappelijke impact van de COVID-19 beperkende maatregelen heeft de provincie in 2020 een uitvraag gedaan naar een regionale visie op de culturele infrastructuur. In de visie van de Noord-Veluwe en in de uitwerking ervan is een grote verbindende rol weggelegd voor het Cultuur- en ErfgoedPact. Binnen de Noord-Veluwe is Harderwijk een voor de regio belangrijke gemeente als het gaat om het aantal, de diversiteit en de professionaliteit van culturele instellingen, en al van betekenis voor de regio. Voorbeelden hiervan zijn de samenwerking tussen de Stedelijke Harmonie Harderwijk en Crescendo Ermelo bij het recente regio-concert en de deelname van vrijwilligers uit de omliggende gemeenten aan het Podiumspektakel. In de komende beleidsperiode willen we die betekenis verder uitbouwen. Een sondering onder de instellingen heeft onlangs al duidelijk gemaakt dat de instellingen hun kennis, ervaring en expertise graag ter beschikking willen stellen van culturele instellingen in de regio. We gaan bekijken hoe we deze potentie verder kunnen ontwikkelen.

Een ander aspect van regionaal samenwerken is het stelsel van cultuurregio's. Het Ministerie van OCW heeft een aantal jaren geleden de vorming van stedelijke cultuurregio's geïnitieerd. De Noord-Veluwe maakt geen deel uit van een dergelijk samenwerkingsverband. In de komende beleidsperiode gaan wij ons, samen met de andere gemeenten in onze regio, oriënteren op de opties die in dit kader voor ons openstaan.

Tenslotte mag niet onvermeld blijven dat de gemeenten Harderwijk, Ermelo, Nunspeet en Putten gezamenlijk optreden als opdrachtgever van de Bibliotheek Noordwest Veluwe en dat Cultuurkust eveneens actief is in deze gemeenten en in Nijkerk.

6. ONTWIKKELINGEN PER DISCIPLINE

6.1 Musea

Musea zijn plekken van ontmoeting, verbinding en bijzondere ervaringen. Ze bevorderen bovendien reflectie en debat[1]. In musea is 'een leven lang leren' praktijk. Musea leveren ook aan actuele, maatschappelijke opgaven als kansengelijkheid, de Nederlandse identiteit en een florerende economie een overtuigende bijdrage.

Wat is er in de afgelopen beleidsperiode bereikt?

De afgelopen beleidsperiode werd gekenmerkt door een aantal bijzondere ontwikkelingen op museaal gebied.

Allereerst noemen we de totstandkoming van een nieuw voor Nederland uniek museum: het Marius van Dokkum Museum, een groot kado aan de stad, vooral dankzij het ondernemerschap van het Stadsmuseum en van kunstenaar en illustrator Marius van Dokkum. Het idee voor een nieuw museum werd geboren direct na de zeer succesvolle tentoonstelling van Van Dokkum in het Stadsmuseum in 2015. Na een uitgebreide renovatie van de voormalige snijkamer van de Universiteit van Harderwijk aan de Academiestraat 7 werd het Marius van Dokkum Museum op deze locatie op 26 mei 2018 feestelijk geopend door André van Duin. Uniek, omdat het in Nederland het enige geregistreerde museum is rond een nog levende kunstenaar, die bovendien werk maakt dat toegankelijk is voor een breed publiek. En daarmee gelijk ook een enorme publiekstrekker is voor Harderwijk met 50.000 bezoeken per jaar. Als gemeente hebben we dit initiatief van harte ondersteund door de verbouwing van Academiestraat 7 voor onze rekening te nemen en het Stadsmuseum in de eerste twee exploitatie jaren een korting te geven op de huur. De overige financiering kwam uit de eigen middelen van het Stadsmuseum en uit een bijdrage van de uitgever van Marius van Dokkum.

Daarnaast was de recente renovatie en herinrichting van het Stadsmuseum een tweede belangrijke ontwikkeling. Dit startte in september 2020 en viel grotendeels samen met verplichte sluiting van de Nederlandse musea als gevolg van de COVID-19 beperkende maatregelen. Ons Stadsmuseum is op 1 juni jl. weer opengegaan met een geheel nieuwe presentatie en inrichting, waarmee de stadsgeschiedenis van Harderwijk wordt verteld en verbindingen worden gelegd met het heden.

Het vernieuwde museum omvat een voor het publiek gratis toegankelijk deel op de begane grond: het door ontwerpbureau XPEX ontwikkelde 'Pension Harderwijk' dat symbool staat voor Harderwijk als stad van passanten, door de eeuwen heen gevormd en gekleurd door het komen gaan van mensen uit alle windstreken en met de meest uiteenlopende achtergronden.

1 https://www.museumvereniging.nl/meer-dan-waard-nieuwe-videoreeks-over-de-vijf-waarden-van-musea

Op de begane grond is ook een ruimte ingericht voor wisselende exposities van werk van lokale kunstenaars. Voor bezoekers die meer willen weten over de stadsgeschiedenis wordt op de verdiepingen de vaste collectie getoond. Deze is alleen toegankelijk voor bezoekers die een kaartje kopen. Om de renovatie en herinrichting van het Stadsmuseum mogelijk te maken is een aanzienlijke inspanning geleverd om externe gelden binnen te halen: circa € 650.000,-, waaronder bijdragen van de VriendenLoterij en de provincie Gelderland. Daarnaast heeft ook de gemeente eenmalig extra geld beschikbaar gesteld (€ 60.000,-). De eigen investering van het Stadsmuseum bedroeg ruim € 300.000,-.

Onderdeel van de renovatie en herinrichting van het Stadsmuseum, en conceptueel ook van de hand van ontwerpbureau XPEX zijn de 12 bronzen beelden van de Groningse kunstenares Natasja Bennink die in de binnenstad zijn geplaatst en tezamen de geschiedenis van Harderwijk vertellen.

Niet onvermeld mag blijven, dat het Stadsmuseum een samenwerking heeft met de Grote Kerk. Voor de schilderingen in de Grote Kerk, die een onderdeel vormen van 'Pension Harderwijk', heeft het Stadsmuseum een audiotour ontwikkeld. Ook hebben het Stadsmuseum, het Marius van Dokkum Museum en de Grote Kerk een gezamenlijke vrijwilligerspool.

De laatste jaren is, naast het Stadsmuseum en het Marius van Dokkum Museum, ook een Paling Museum (onderdeel van een grote palingrokerij) ontstaan en er wordt gewerkt aan een Bottermuseum. Beide musea (geen geregistreerde musea[2]) besteden met name aandacht aan het visserij- en Zuiderzee-verleden van Harderwijk. In de molen is een (niet geregistreerd) bakkerijmuseum gevestigd, waar mensen ook workshops kunnen volgen. We zien deze initiatieven uitdrukkelijk als onderdeel van onze rijke museale infrastructuur. Het Stadsmuseum draagt bij aan deze initiatieven door kennis en collectie beschikbaar te stellen.

Een belangwekkend initiatief is ook het weer zichtbaar maken van het Joodse verleden van Harderwijk door de Stichting Joods Erfgoed Harderwijk. Nadat de heer A. Daniëls in 2011 op de bovenverdieping van de Oude Synagoge een herinneringswand had gerealiseerd over Joodse Harderwijkers en het Joodse leven dat uit Harderwijk is verdwenen, heeft hij deze in 2017 uitgebreid met veel informatie en foto's over de woonhuizen van de Joodse Harderwijkers. Vervolgens is de Stichting Joods Erfgoed Harderwijk opgericht, die samen met onder meer de Oudheidkundige Vereniging Herderewich in 2018 en 2019 (deels) verdwenen Joodse gebouwen en de Joodse begraafplaats in beeld bracht door middel van computeranimaties. Deze animaties zijn niet alleen in de Oude Synagoge te zien, maar ook buiten, door middel van QR-codes die door voorbijgangers en toeristen kunnen worden gescand. De herinnering aan het Joodse verleden van Harderwijk is verbonden met het Westerborkpad, een wandelroute van Amsterdam naar Westerbork langs de spoorlijn waarover Joodse mensen werden weggevoerd.

Oudheidkundige Vereniging Herderewich bevordert de belangstelling voor, de kennis over en het behoud van het historisch karakter van Harderwijk en Hierden door middel van diverse activiteiten, waaronder lezingen. In de afgelopen periode heeft de vereniging het bereik vergroot door middel van een aantal samenwerkingen, waaronder de hierboven genoemde met de Stichting Joods Erfgoed Harderwijk en de al eerder genoemde deelname in het Historisch Kenniscentrum Harderwijk.

2 Stichting Museumregister Nederland registreert musea en voert kwaliteitscontroles uit. Alleen geregistreerde musea werken met de Museumjaarkaart. Meer informatie op museumregisternederland.nl.

Wat willen we in de komende beleidsperiode bereiken?

Onze musea zijn succesvol en van grote betekenis voor de aantrekkelijkheid van Harderwijk voor eigen inwoners, maar met name ook voor bezoekers. Het Stadsmuseum zegt hier zelf het volgende over: "We staan in sterke verbinding met de stad Harderwijk. Een bezoek aan ons museum laat zich goed combineren met een bezoek aan de binnenstad. Sterker nog, de stad en de musea versterken elkaar. We zijn ook op steeds meer plekken in de stad zichtbaar en terug te vinden".

De museale infrastructuur is op orde. In de komende beleidsperiode is het zaak een goede balans te vinden en te behouden, tussen enerzijds de ambities op het gebied van kunst en erfgoed, niet alleen die van het Stadsmuseum zelf, maar ook van de stad en de regio, en anderzijds de draagkracht van de organisatie van het museum en de beschikbare middelen. Daar hoort ook bij dat we met elkaar bekijken hoe we onze musea op een goede manier kunnen positioneren binnen stadspromotie en hoe we in dat kader ook meer verbinding kunnen leggen tussen de diverse museale initiatieven, zoals het Palingmuseum en het Bottermuseum, met een uitdrukkelijke 'regiefunctie' voor het Stadsmuseum. Met het Stadsmuseum gaan we de komende periode in gesprek over hun ambities met betrekking tot onder meer het dossier beeldende kunst van de gemeente.

Oudheidkundige Vereniging Herderewich krijgt voor haar activiteiten een bescheiden subsidie, die echter de laatste jaren niet meer toereikend is. Een structurele verhoging van dit bedrag zullen wij in 2022 betrekken bij de Kadernota.

6.2 Bibliotheekwerk

De veranderende rol van de bibliotheek

In de afgelopen twee decennia is de rol van de openbare bibliotheken in ons land sterk veranderd. Tegenwoordig is deze instelling een expert op het gebied van kennis en informatie. Ook is de bibliotheek een plek waar iedereen elkaar kan ontmoeten, iets dat in veel verschillende culturen zo wordt gevoeld. De (nieuwe) publieke taken van de openbare bibliotheek zijn in 2014 vastgelegd in de 'Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen' (Wsob). Deze zijn:

- het ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- het organiseren van ontmoeting en debat;
- het laten kennismaken met kunst en cultuur.

Daarop volgend hebben vertegenwoordigers van de drie overheidslagen (het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten) en drie bibliotheekvoorzieningen (de Koninklijke Bibliotheek, de Vereniging van Openbare Bibliotheken en de Samenwerkende POI's Nederland) in oktober 2020 het Bibliotheek Convenant 2020 - 2023 getekend met een tweeledig doel: te zorgen voor het in stand houden van krachtige gespreide lokale bibliotheken en om bibliotheken beter in staat te stellen een bijdrage te leveren aan grote maatschappelijke opgaven, die als volgt worden geformuleerd

- het bevorderen van lezen;
- het stimuleren van participatie in de informatiesamenleving;
- het aanmoedigen van een leven lang ontwikkelen.

De 'moderne' bibliotheek is (bijgevolg) actief in de volle breedte van het maatschappelijk domein: als Informatiepunt Digitale Overheid, met een educatief aanbod voor het onderwijs en cursussen voor volwassenen, met een Taalhuis ter bestrijding van laaggeletterdheid, met activiteiten gericht op nieuwkomers, met literaire programma's en met initiatieven die de participatie van kwetsbare groepen in de samenleving bevorderen (bijvoorbeeld het Geheugenhuis voor mensen met dementie). Met de inzet van theater, zang, dans en muziek wordt de taalvaardigheid bevorderd, waarmee de bibliotheek zich ook vanzelfsprekend verbindt met andere kunstdisciplines. De openbare bibliotheken lopen voorop wat betreft clustering en regionale/sectorale samenwerking ten opzichte van andere culturele sectoren. Er zijn tal van regionale bibliotheekorganisaties ontstaan die meerdere gemeenten als opdrachtgever hebben en mede daardoor hun middelen efficiënter kunnen inzetten. Dat geldt ook voor Harderwijk, waar de gemeenten Nunspeet, Ermelo en Putten de mede-subsidieverstrekkers zijn.

Wat is er in de afgelopen beleidsperiode bereikt?

De periode vanaf het tot stand komen van de vorige cultuurnota tot nu heeft voor onze bibliotheek, de Bibliotheek Noordwest Veluwe, vooral in het teken gestaan van een inhoudelijke en organisatorische transitie op basis van de (nieuwe) opdracht vanuit de Wsob. Daarnaast, en complementair daaraan, heeft de Bibliotheek zich ontwikkeld tot een belangrijke speler binnen het sociaal domein van Harderwijk. Onze bibliotheek heeft in afgelopen beleidsperiode laten zien de wettelijke taken en de opdracht vanuit het convenant op zeer creatieve en ondernemende wijze (smart) te kunnen vertalen naar de Harderwijkse situatie, ook of vooral in de tijd van de COVID-19 pandemie.

In 2016 heeft de gemeente Harderwijk ten aanzien van het bibliotheekwerk in de regio Noordwest Veluwe samen met de andere drie gemeenten een (gezamenlijke) opdrachtformulering voor de Stichting Bibliotheek Noordwest Veluwe vastgesteld.
In 2020 is deze opdracht geactualiseerd en aangescherpt en voor periode van vier jaar verlengd.

Naast het uitvoeren van de wettelijke taken (zie Wsob) wordt aan de Bibliotheek Noordwest Veluwe door de vier gemeenten expliciet gevraagd te komen tot een samenhangend pakket van diensten en activiteiten, gericht op resultaten die bijdragen aan de versterking van het cultureel domein in de lokale samenleving, gericht op inwoners die de kans moeten krijgen mee te doen aan wat er zoal gebeurt in die lokale samenleving, zich te ontwikkelen, te ontplooien, zich een mening te vormen, digitaal kunnen bijblijven en zich met elkaar kunnen verstaan. 'Taal' en 'digitaal' vormen daarbij sleutelbegrippen.

Een belangrijke stap in de verdere doorontwikkeling van het bibliotheekwerk in Harderwijk was de verhuizing van de bibliotheek van de Academiestraat naar het Huis van de Stad in 2017, waarbij de bibliotheek een nieuwe uitstraling kreeg en meer dan voorheen een belangrijke ontmoetingsplek werd.

Tenslotte mag niet onvermeld blijven dat de kracht om samen te werken met andere culturele en/of maatschappelijke organisaties als onderscheidende kwaliteit van de Bibliotheek Noordwest Veluwe in de laatste audit werd genoemd.

Wat willen we in de komende beleidsperiode bereiken?

In de komende beleidsperiode willen we met de Bibliotheek Noordwest Veluwe in gesprek blijven over een adequate uitvoering van haar taken, met name met aandacht voor een goede balans tussen de 'culturele opdracht' en de 'maatschappelijke opdracht'. Hiermee beogen we dat onze bibliotheek aantrekkelijk blijft voor alle inwoners van Harderwijk en Hierden. Dit is vooral van belang omdat de bibliotheek voor inwoners van velerlei herkomst een letterlijk en figuurlijk zeer laagdrempelige voorziening is. Dat betekent dat we via de bibliotheek een heel grote groep inwoners kunnen bereiken. In combinatie met de rol die de bibliotheek heeft op het gebied van taal- en digitale vaardigheden is dat een belangrijke afweging.

In oktober is de motie over 'de Bibliotheek op School', die de raad op 22 april 2021 aannam, behandeld. De vraag van de raad was om inzichtelijk te maken wat de prioritering zou zijn en wat de kosten zouden bedragen wanneer alle scholen die dat willen, ook daadwerkelijk zouden meedoen met dit programma. Op 11 november 2021 is het amendement omarmd door het college en vastgesteld door de raad. Dit betekent dat in 2022 de bibliotheek het programma 'de Bibliotheek op School' kan gaan implementeren op een aantal scholen. Het blijkt dat, wanneer alle scholen aan het programma gaan deelnemen, er een tijdsbestek van 4 jaar nodig is om dit qua organisatorische capaciteit te realiseren. Voor meer details verwijzen wij naar de beantwoording van deze motie en het amendement, te vinden via de raadsinformatiesite van de gemeente Harderwijk.

6.3 Podiumkunsten

Waarde van podiumkunsten

Er is in Nederland een groot publiek voor podiumkunsten. Miljoenen mensen bezoeken jaarlijks een van de Nederlandse schouwburgen, concertzalen, poppodia of festivals (in 2019 waren er circa 20.000.000 bezoeken aan podiumkunstinstellingen) . Zij genieten van een groot en divers aanbod van professionele, semi-professionele en amateur-artiesten en gezelschappen. Er worden tienduizenden voorstellingen en concerten op de Nederlandse podia gepresenteerd (2019: circa 55.000). Traditioneel worden de podiumkunsten onderverdeeld in vier sectoren: muziek, muziektheater, theater en dans. Hieronder valt een veelheid aan genres en vormen, zoals klassieke muziek, jazz, pop, opera, repertoire theater, mime, objecttheater, ervaringstheater, ballet en experimentele dansvormen die elkaar ook wederzijds beïnvloeden. Zowel actieve als passieve deelname aan theater, muziek en dans zijn van grote waarde voor de ontwikkeling van mensen en hebben daarnaast ook een sterk verbindende werking.

Met zoveel voorstellingen en aantallen bezoeken per jaar is de totale maatschappelijke waarde[3] van de podiumkunsten ongekend groot. Deze wordt geschat op € 15 miljard.

Wat hebben we in de afgelopen beleidsperiode bereikt?

a. Ontwikkeling Stad als Podium (SAP)

Met het besluit van de gemeenteraad in 2017 om het plan van de 'SAP-connectie' leidend te laten zijn voor de doorontwikkeling van de podiumkunsten in Harderwijk' hebben we een belangrijke, en zelfs voor Nederland unieke stap gezet in de vernieuwing van de culturele infrastructuur van Harderwijk en Hierden. Met het plan van de 'SAP-connectie' werd beoogd om voortaan vanuit de inhoud van de voorstellingen te kijken naar de daarvoor meest geschikte uitvoeringslocatie: de stad als podium. De gemeenteraad stelde hierbij wel als voorwaarde dat Theater Harderwijk, als onderdeel van het Christelijk College Nassau Veluwe (CCNV), als professionele theatervoorziening voor Harderwijk behouden moest blijven en dat er in verband met het afbouwen van het subsidie aan de Stichting Podia Harderwijk (SPH) voor deze voorziening een (externe) exploitant moest worden gezocht.

Na de oprichting van een nieuwe rechtspersoon, Stichting Stad als Podium, het aanstellen van een 'kwartiermaker' (2018) en later een directeur (2019), en na een pilotjaar (2019) met diverse "proefvoorstellingen" is Stad als Podium als samenwerkingsverband van 19 culturele en/of stedelijke organisaties per 1 januari 2020 formeel van start gegaan[4]. Maar 2020 was nog niet begonnen of de culturele sector werd geconfronteerd met de van overheidswege opgelegde beperkingen ter bestrijding van het COVID-19 virus, zo ook Stad als Podium. Dit betekende onder meer dat de voorgenomen programmering van Stad als Podium voor het overgrote deel gedurende een periode van 1,5 jaar geen doorgang kon vinden. Daardoor heeft Stad als Podium zich in de afgelopen periode nog onvoldoende kunnen presenteren en ontwikkelen. Niettemin hebben de programma's die in 2019 als pilot zijn gepresenteerd

3 Maatschappelijke waarde is het totaal van de gebruikswaarde, de bestaanswaarde, de economische waarde, de sociale waarde en de optiewaarde

4 https://stadalspodium.nl/partners/

op het publiek veel indruk gemaakt en beloven ze veel voor de toekomst. We noemen in dit verband onder meer het Happy Camper Festival in juni 2019, het Straattheaterfestival in juli en augustus 2019 en de voorstelling LEK van Muziektheatergroep BOT in oktober 2019. Nu veel van de beperkende maatregelen zijn opgeheven, kan Stad als Podium verder groeien.

b. Borgen van de "midden-theaterfunctie"

Bij de besluitvorming over de ontwikkeling van Stad als Podium in 2017 heeft de gemeenteraad ook aangegeven waarde te hechten aan het continueren van de zogenoemde "midden-theaterfunctie". Het gaat hierbij om een 'regulier theateraanbod' (indoor) met voorstellingen voor 300 tot 600 bezoekers. Dit aanbod is geborgd door middel van afspraken die we met SPH en SAP hebben gemaakt over dit specifieke deel van het podiumkunsten-aanbod, waarbij de subsidierelatie met SPH voor de periode 2020 – 2023 is voortgezet ten behoeve van het in stand houden van een professionele podium-voorziening en SAP optreedt als inhoudelijk opdrachtgever van SPH.

c. Een nieuwe tijdelijke uitvoeringslocatie voor podiumkunsten: het Bouw & Infrapark

Gelijk met de ontwikkeling van het programma en de organisatie van Stad als Podium, is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om Theater Harderwijk, als onderdeel van het Christelijk College Nassau-Veluwe (CCNV), meer toekomstbestendig te maken als professionele uitvoeringslocatie. Medio 2020 kwamen we tot de conclusie dat dit om meerdere redenen niet haalbaar was. De beperkingen op de gebruiksmogelijkheden van de theaterzaal vanwege de onderwijsfunctie en de aanzienlijke investeringen die nodig waren om de verkeerssituatie rondom het gebouw veiliger te maken en het theater aan te passen aan de toen geldende COVID-19 gerelateerde maatregelen hebben SPH in overleg met de gemeente doen besluiten om een alternatieve ontwikkeling in gang te zetten in de vorm van een tijdelijke multifunctionele zaal op het Bouw & Infrapark. De voordelen van deze zaal ten opzichte van de locatie Stationslaan (CCNV) zijn onder meer een grotere, meer flexibele capaciteit, waardoor een breed scala aan activiteiten kan worden gefaciliteerd en betere ontvangstmogelijkheden voor publiek, inclusief ruime parkeervoorzieningen. De tijdelijke multifunctionele podium-voorziening op het Bouw & Infrapark is inmiddels operationeel en wordt door SPH gehuurd van de Stichting Bouw & Infrapark en geëxploiteerd voor de activiteiten op het gebied van podiumkunsten.

Wat willen we in de komende beleidsperiode bereiken?

a. Doorontwikkeling van Stad als Podium en evaluatie in 2023

We zijn van mening dat Stad als Podium de tijd moet krijgen om zich zowel inhoudelijk als organisatorisch verder te ontwikkelen. Om die reden en in het bijzonder vanwege de gemankeerde start van de SAP-organisatie door de COVID-19 gerelateerde maatregelen hebben we het moment van evaluatie verschoven van begin 2022 naar begin 2023. We willen een brede evaluatie organiseren, waarbij we zowel het culturele veld en het (potentiële) publiek in Harderwijk, als de gemeenteraad zullen betrekken.

Belangrijke aandachtspunten voor de evaluatie van Stad als Podium zijn:

- de mate waarin het project leidt tot verbreding en vernieuwing van podiumkunsten-aanbod in Harderwijk (en de regio);
- de mate waarin het project bijdraagt aan een grotere participatie van de inwoners van Harderwijk aan podiumkunsten, zowel actief als passief;
- de mate waarin het project de samenwerking tussen culturele organisaties onderling en tussen de culturele organisaties en andere maatschappelijke organisaties en/of domeinen bevordert, c.q. versterkt;
- de mate waarin het project bijdraagt in een meer efficiënte inzet van middelen.

b. Versterking van de 'popcultuur' in Harderwijk

Popmuziek is het meest populaire genre binnen de podiumkunsten. Vele generaties zijn inmiddels opgegroeid met deze muziekvorm. Popmuziek maakt deel uit van de 'popcultuur', die we terugvinden in tal van andere kunstdisciplines, zoals dans, mode, film, literatuur en beeldende kunst, die elkaar ook weer wederzijds beïnvloeden. 'Popcultuur' beslaat de gehele "creatieve keten" van interesseren, leren, produceren en presenteren, en is (daarmee) een belangrijke drager voor talentontwikkeling en een zeer toegankelijk instrument om de verbinding met andere maatschappelijke domeinen te leggen. Daarom gaan we samen met het culturele veld de 'popcultuur' in de komende beleidsperiode versterken. We kiezen daarbij voor een activiteitenaanbod en een infrastructuur die passen bij de schaalgrootte van Harderwijk en aansluiten bij het voorzieningenniveau in de grotere regio. Met Hedon in Zwolle, Gigant in Apeldoorn en Fluor in Amersfoort voorziet de regio reeds in een professioneel aanbod van live popmuziek en dance-events op een niveau van 0 – 850 bezoekers. En met de Randstad op betrekkelijk korte afstand van Harderwijk is dat aanbod nog veel completer. Om die reden zetten we in Harderwijk vooral in op lokaal aanbod, cultuureducatie en talentontwikkeling. Maar er dient (incidenteel) ook ruimte te zijn voor professionele meer grootschalige concerten in de buitenruimte, in de (tijdelijke) podium-voorziening op het Bouw & Infrapark of mogelijk op termijn in een nieuwe multifunctionele zaal.

Op dit moment worden er door meerdere partijen in de stad activiteiten op het gebied van 'popcultuur' aangeboden: de Popschool met lessen, oefen- en studiofaciliteiten, educatief aanbod en op maat gemaakte activiteiten voor de domeinen 'zorg' en 'welzijn', Muziekpodium Estrado met bandoptredens, dance-events en activiteiten in het kader van talentontwikkeling, SAP met incidentele optredens, meestal als onderdeel van een breder programma en een aantal particuliere initiatieven, waaronder bijvoorbeeld Walhalla.

Om de reikwijdte en de impact van 'popcultuur' in Harderwijk te versterken hebben we de volgende ontwikkelingen in gang gezet:

- We hebben Stichting Stad als Podium vanuit haar regierol de opdracht gegeven om samen met haar partners een inhoudelijk plan voor de doorontwikkeling van 'popcultuur' in Harderwijk op te stellen en dit uiterlijk op 1 april 2022 aan het college te presenteren, ten einde te komen tot een divers en samenhangend activiteitenaanbod op het gebied van 'popcultuur'.

- Dit plan dient ook een visie op en een concrete uitwerking van de rol van Estrado als uitvoeringslocatie voor live popmuziek en als "third place" te bevatten, inclusief een organisatiemodel.
- We bereiden de aankoop van het vastgoed van Estrado, alsmede een voorstel daartoe aan de gemeenteraad, voor om zo beter te kunnen sturen op een zo efficiënt en breed mogelijk gebruik van de faciliteiten op deze locatie (verbinding met het inhoudelijke plan).

c. Verdere vervlechting SAP en SPH

Om tot een breed en kwalitatief hoogstaand aanbod van podiumkunsten te komen (en de doelstellingen van Stad als Podium te realiseren) is een goede samenhang en een goed samenspel tussen inhoudelijke ontwikkeling, uitvoering en beheer en exploitatie essentieel. Om die reden willen we komen tot één organisatie voor podiumkunsten waarin alle voornoemde aspecten zijn belegd, en bijgevolg ook tot één subsidierelatie voor het geheel. We zijn met de besturen van SAP en SPH in overleg over een verdere vervlechting van beide stichtingen, uiterlijk per 1 januari 2023, zodat SAP zowel 'regie' kan voeren over de inhoudelijke vernieuwing als kan zorgdragen voor de uitvoering in alle aspecten die daarbij horen.

d. Onderzoek naar de ontwikkeling van een multifunctionele zaal in het Waterfront

In 2019/2020 hebben we met Synchroon, de ontwikkelaar van het Waterfront, en een private ondernemer een eerste verkennend onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om in de zogenoemde "commerciële plint" op het Dolfinariumeiland een multifunctionele podium-voorziening te realiseren als duurzame oplossing voor het al een groot aantal jaren spelende huisvestingsvraagstuk rond het theater. Nadat de private ondernemer zich had teruggetrokken, hebben we het onderzoek vanuit de gemeente voortgezet. Dit heeft geresulteerd in een 'Variantenstudie' (2020), waarin de ontwikkelingsmogelijkheden voor een multifunctionele zaal die geschikt is voor een breed aanbod op het gebied van professionele podiumkunsten met een bandbreedte capaciteit van 600 – 1.200 bezoekers en die ook gebruikt kan worden voor andersoortige evenementen, en mogelijk ook deels commercieel kan worden geëxploiteerd, zijn verkend. Een dergelijke podium-voorziening sluit goed aan op de reeds bestaande infrastructuur in de grotere regio en kan in samenhang met andere voorzieningen ook een impuls geven aan de verdere gebiedsontwikkeling binnen het Waterfront. In januari 2021 heeft het college besloten om het onderzoek te verbreden naar de herontwikkeling van het Dolfinariumeiland als geheel. Vanwege het tijdelijke karakter van de podium-voorziening op het Bouw & Infrapark (maximaal 5 jaar) en het tijdsbeslag dat is gemoeid met het realiseren van een meer permanent podium, sturen we aan op besluitvorming over het al dan niet ontwikkelen van een multifunctionele zaal op het Dolfinariumeiland in 2022.

6.4 Film

Film mag zich binnen het totale aanbod van culturele en/of vrijetijdsactiviteiten verheugen in een (nog steeds) gestaag groeiende belangstelling. 2019 was landelijk goed voor 38.018.390 bioscoopbezoeken, een stijging van 6,5% ten opzichte van 2018, waarmee de positieve trend van de afgelopen jaren werd voortgezet. Een verklaring hiervoor is dat film een laagdrempelig medium voor alle leeftijdsgroepen is en dat bioscoopbezoek relatief goedkoop is. Binnen deze ontwikkeling groeit de belangstelling voor het meer artistieke filmaanbod via filmhuizen/ filmtheaters) verhoudingsgewijs (nog) sterker dan het aanbod van de commerciële bioscopen. Een andere ontwikkeling is een verschuiving in, c.q. uitbreiding van het content, bijvoorbeeld het live uitzenden van sportwedstrijden, concerten en theatervoorstellingen.

Wat is in de afgelopen beleidsperiode bereikt?

Harderwijk kent (nog) twee bioscoop-voorzieningen: Kok Experience met vijf bioscoopzalen voor het meer 'mainstream aanbod' en Filmhuis Harderwijk dat op jaarbasis circa 125 voorstellingen van meer kunstzinnige films in Kunstcentrum Catharinakapel organiseert. De bezoekaantallen die Filmhuis Harderwijk realiseert zijn in lijn met de landelijke trends: in de periode 2016 - 2019 nam het aantal bezoeken per jaar van 4.000 toe tot 5.300. En met het (tijdig) wegvallen van de COVID-19 beperkingen verwacht men binnen één of twee jaar te kunnen doorgroeien naar 6.000 bezoeken. Filmhuis Harderwijk zorgt voor een professionele presentatie van een divers filmaanbod met een organisatie die uitsluitend bestaat uit vrijwilligers en zonder structurele subsidie. Naast de reguliere, horizontale programmering in de Catharinakapel presenteert Filmhuis Harderwijk regelmatig filmvoorstellingen op locatie. Mooie voorbeelden zijn Cinema Strandeiland in samenwerking met Walhalla en een aanbod dat gericht is op een specifieke doelgroep, zoals de films die in de MESS worden vertoond voor de LHBTI-gemeenschap. Filmhuis Harderwijk is partner van Stad als Podium.

Wat willen we in de komende beleidsperiode bereiken?

We zien film als een wezenlijk onderdeel van het aanbod op het gebied van kunst en cultuur in Harderwijk. Filmhuis Harderwijk heeft aangegeven de ambitie te hebben om verder door te groeien en te willen onderzoeken of dat mogelijk is op de huidige locatie of dat op langere termijn een oplossing moet worden gezocht in een eigen voorziening die volledig is ingericht voor de vertoning van arthouse films. In dat kader heeft Filmhuis Harderwijk de gemeente gevraagd betrokken te worden bij de verdere planontwikkeling rond de multifunctionele zaal in het Waterfront. We zullen aan dat verzoek gehoor geven.

6.5 Beeldend / Kunst in de openbare ruimte

Kunst in de openbare ruimte vormt een deel van ons cultureel erfgoed dat zichtbaar is voor alle inwoners van Harderwijk. Het is kunst in onze directe woon- en leefomgeving. Daarbij kan een kunstwerk in de openbare ruimte ook praktisch nut hebben, door bijvoorbeeld positief bij te dragen aan gebiedsontwikkeling of de sociale cohesie in een woonwijk.

Wat hebben we in de afgelopen beleidsperiode bereikt?

Onze gemeente kent een grote diversiteit aan kunst in de openbare ruimte. De gemeente beschikt over een kleine 50 historische en eigentijdse kunstwerken die verspreid in stad of het buitengebied zijn te vinden. Enkele aansprekende voorbeelden hiervan zijn de Golf van Hedda van Willem Buijs aan de Drielandendreef, de Fontein van Henk Combé in het Hortuspark, De verzonken stad van Adam Cotton in het Veluwemeer en In Balans van Kees Verkade. Daarnaast zijn er dit jaar (2021) op initiatief van het Stadsmuseum in de binnenstad 12 bronzen beelden geplaatst van de Groningse kunstenares Natasja Bennink die samen de geschiedenis van Harderwijk vertellen (zie ook 6.1 Musea). De poëzieroute “Dichter bij de stad’, een initiatief van Literair Culturele Stichting Apollo (i.s.m. het toenmalige VVV Harderwijk) en bestaande uit uit 25 gedichten geplaatst op stenen plateaus in de binnenstad en haven, is ook een wezenlijk onderdeel van onze kunst in de openbare ruimte. Ook zijn er werken van metaalkunstenaar Patrick Visser in de stad geplaatst, gemaakt van materialen die vaak worden bestempeld als “schroot”. Voor bewoners van Waterfront is er een project opgestart waarbij bewoners gevelstenen kunnen laten aanbrengen aan hun huis. Dit in lijn met de traditie.

In de afgelopen periode is de database verder uitgebreid, dit in samenwerking met de Kunstwacht uit Delft. Deze database geeft een overzicht van de kunstwerken van de gemeente, zowel in binnenruimten als in de openbare ruimte. De (eigen) gemeentelijke collectie is volledig gedigitaliseerd (zie https://harderwijk-binnenkunst.kunstwacht.nl/ voor de beeldende kunst in het Huis van de Stad en https://harderwijk.kunstwacht.nl/ voor de beeldende kunst in de openbare ruimte).

Voor een expositie van het Stadsmuseum werd de collectie schilderijen van Jan van Heel gerestaureerd. Deze schilderijen zijn door Van Heel aan de gemeente nagelaten. Elke vijf jaar wordt met werken uit deze collectie een tentoonstelling ingericht.

In 2021 heeft het Stadsmuseum, in het kader van de herinrichting van de stadsgeschiedenis, beeldhouwer Natasja Bennink opdracht gegeven om twaalf bronzen beelden te maken voor de openbare ruimte in Harderwijk. Deze beelden vormen een link met de in het Stadsmuseum vormgegeven verhalen uit de geschiedenis van de stad. Tevens vormen zij een aanwinst voor de collectie beeldende kunst in de openbare ruimte. De beelden zijn formeel eigendom geworden van de gemeente, maar het Stadsmuseum zorgt voor het onderhoud.

Wat willen we in de komende beleidsperiode bereiken?

We dragen zorg voor het (duurzaam) in stand houden van onze rijke collectie. Voor het onderhoud van de buitenkunst is geen budget beschikbaar, maar uit de aard der zaak wel nodig. Datzelfde geldt voor het noodzakelijk onderhoud aan de Poëzieroute. We gaan becijferen wat hiervoor nodig is en zullen dit bij de eerstvolgende Kadernota betrekken.

Daar waar mogelijk benutten we samen met het Stadsmuseum de mogelijkheden om de (eigen) gemeentelijke collectie beeldend die niet in de openbare ruimte is te zien, periodiek te ontsluiten, bijvoorbeeld in de vorm van tijdelijke tentoonstellingen.

We werken aan een betere vindbaarheid van de digitale publieke database op of via de website van de gemeente.

In het kader van talentontwikkeling bij jongeren gaan we met de culturele instellingen op zoek naar locaties die kunnen worden aangemerkt als graffiti-vrijplaatsen. Aan een eventuele toewijzing van dergelijke vrijplaatsen willen we scholing in de graffitikunst verbinden, zodat graffiti-adepten zich richting kunstenaarschap kunnen ontwikkelen.

De MESS, de organisatie die zich onlangs heeft gevestigd in de voormalige officiersmess op Kranenburg, heeft veelomvattende ideeën over cultuur en sociaal domein, en wil zich van daaruit verder ontwikkelen als ‘broedplaats’ met de focus op beeldende kunst. Over deze ambitie willen we met hen in gesprek blijven en hen, waar nodig en mogelijk, ondersteunen en faciliteren. Mogelijk wordt ook voor dit initiatief budget betrokken bij de Kadernota.

6.6 Amateurkunst

Nederland kent een rijke traditie van amateurkunst. Het landelijk Kenniscentrum voor Cultuureducatie (LKCA) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) hebben onderzoek gedaan naar de verschijningsvormen van amateurkunst en de kenmerken van de cultuurbeoefenaars in de vrije tijd. Volgens het SCP deed in 2014 61% van de Nederlanders van 12 jaar en ouder aan een vorm van cultuurbeoefening in de vrije tijd. Muziek en beeldend genieten hierbij de meeste belangstelling.

Amateurkunst staat midden in de samenleving en trekt gemakkelijk samen op met andere domeinen, zoals zorg, welzijn en onderwijs, De verbindende kracht van amateurkunst in de samenleving is aanzienlijk en daarmee heeft amateurkunst ook een belangrijke maatschappelijke waarde. Amateurkunst draagt bij aan zingeving, bijzondere verbindingen in de samenleving, gemeenschapszin en sociale cohesie. Ook is de amateurkunst een belangrijke vindplaats van cultureel talent.

Wat is in de afgelopen beleidsperiode bereikt?

Een in 2015 in opdracht van de gemeente uitgevoerde inventarisatie liet zien dat er op dat moment in Harderwijk en Hierden meer dan 80 initiatieven waren op het gebied van kunst en cultuur. Het merendeel van deze initiatieven was geheel of gedeeltelijk gericht op amateurkunst. Alleen al op het gebied van muziek (koren, orkesten, harmonieën, fanfares en bands) werden circa 30 verenigingen geteld. Daarbij werden niet meegeteld verenigingen in buurgemeenten die ook leden in Harderwijk en Hierden hebben, wat aangeeft dat de deelname aan amateurkunst nog groter is dan wat onze inventarisatie liet zien. Dat die initiatieven niet alleen betrekking hebben op populair aanbod, bewijzen de instellingen op het gebied van klassieke muziek: onder meer de organisatie van klassieke concerten door Randmeerconcerten en de opvoeringen van grote oratoria door het Oratoriumkoor Harderwijk e.o. worden steeds goed bezocht en zijn ook van belang voor onze stad.

In de afgelopen beleidsperiode hebben we diverse initiatieven op het gebied van amateurkunst ondersteund. Een kleine greep hieruit:

Lysistrata door de Theaterwerkplaats

De Theaterwerkplaats is een toneelgezelschap van toneelspelers en regisseurs, en vrijwilligers die ondersteunende werkzaamheden verrichten. In 2018 organiseerde de Theaterwerkplaats de voorstelling Lysistrata in het Huis van de Stad; dit vanwege het feit dat de Theaterwerkplaats 25 jaar bestond. Op 4 avonden in november maakten ongeveer 480 bezoekers kennis met het Griekse verhaal van Lysistrata. Een komedie over thema's van nu. Voor de voorstelling werd samengewerkt met diverse partijen uit de stad.

Struinen in de tuinen
Struinen in de tuinen is een landelijke organisatie waarbij achtertuinen van inwoners veranderen in lokale podia voor de buurt. In 2019 en 2020 was dit festival ook in Harderwijk te zien en te beleven. In 2019 hoorden, luisterden, bekeken inwoners in 44 achtertuinen lokale acts op het gebied van muziek, cabaret of theater. In 2020 werd een aangepaste versie georganiseerd in verband met COVID-19.

Kunst Na Arbeid
Deze Hierdense muziekvereniging laat muziek klinken in Hierden. De vereniging bestaat uit ongeveer 50 leden en komt wekelijks bij elkaar voor repetities. Er is een A-orkest en een opleidingsorkest waarbij leden worden klaargestoomd om door te groeien. Kunst Na Arbeid laat graag van zich horen in de gemeente tijdens evenementen of concerten, bijvoorbeeld Koningsdag. In 2020 bestond de vereniging 75 jaar.

Stadsdichter
De stadsdichter wordt voor een periode van twee jaar benoemd en ondersteund met een bescheiden subsidie. De stadsdichter markeert met poëzie belangrijke gebeurtenissen in Harderwijk en Hierden. In 2020 kwam hier ook een 'junior stadsdichter' bij.

We hebben in het amateurveld ook mooie samenwerkingsverbanden zien ontstaan. Een mooi voorbeeld hiervan is recent de wereldpremière van 'Wu Wei' door het Regio Orkest van Crescendo Ermelo en de Stedelijke Harmonie Harderwijk.

Wat willen we in de komende beleidsperiode bereiken?

Ook in de komende beleidsperiode zullen we initiatieven op het gebied van amateurkunst blijven ondersteunen, niet alleen vanuit de geldende subsidieregelingen, maar ook door een door de gemeente geïnitieerd structureel overleg tussen de verenigingen die actief zijn in het veld van de amateurkunst. Een dergelijk overleg draagt bij aan kennisuitwisseling en wellicht ook het ontstaan van nieuwe samenwerkingsverbanden die de sector kunnen versterken. Daarnaast zien we voor de samenwerking tussen de professionele podiumkunsten en de vele initiatieven op het gebied van amateurkunst een belangrijke rol weggelegd voor Stad als Podium.

6.7 Cultuureducatie

Belang van cultuureducatie

Het belang van cultuureducatie voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren is landelijk en lokaal onomstreden. Cultuureducatie stelt kinderen en jongeren in staat om hun creatieve talenten te ontwikkelen en om te leren wat de waarde van kunst is. Dat kan zowel binnen- als buitenschools en op verschillende manieren:

a. door zelf iets te maken, en de betekenis of emotie daarvan te communiceren;
b. door het kijken en luisteren naar cultuuruitingen, en daarover een eigen mening te vormen;
c. reflecterend op eigen werk en dat van anderen, zoals van kunstenaars.

Leren van kunst betekent ook leren van elkaar. Daarmee draagt cultuureducatie in belangrijke mate bij aan wederzijds begrip en daarmee aan sociale cohesie in een tijd waarin sprake is van een toenemende polarisatie in de samenleving. De impact van cultuureducatie beperkt zich vanzelfsprekend niet tot kinderen en jongeren. Ook voor volwassenen geldt dat cultuureducatie in belangrijke mate kan bijdragen aan de kwaliteit en zingeving van het leven: een heel leven lang leren.

Cultuureducatie als speerpunt beleid landelijke overheid & landelijke regelingen

De erkenning van de grote waarde die cultuureducatie heeft voor onze samenleving, vertaalt zich onder meer in het feit dat de landelijke overheid goed cultuuronderwijs tot speerpunt van haar beleid heeft gemaakt. Een belangrijke uitvoeringsregeling hiervoor is het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit' (CMK), dat in 2013 is geïntroduceerd en gericht is op het primaire onderwijs, en dat ook in de periode 2021 – 2024 deel uitmaakt van het culturele stelsel van de rijksoverheid.

Een aantal andere landelijke stimuleringsregelingen zijn:

- ***Meer muziek in de klas***
  Stichting Meer muziek in de klas heeft als doel structureel muziekonderwijs voor alle 1.6 miljoen basisschoolkinderen in Nederland. Het VSBFonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds dragen in financiële zin bij. Middelen uit deze regeling worden (regiobreed) ingezet in Harderwijk, Ermelo, Putten, Nunspeet en Elburg.
- ***Erfgoededucatie***
  Deze subsidieregeling richt zich op projecten die erfgoed inzetten om de cultuureducatie in het primair onderwijs te vernieuwen en te verbeteren. In Harderwijk wordt hier nog geen gebruik van gemaakt. Wel wordt het opgenomen in het beleidsplan van Cultuurkust voor de komende jaren om deze regeling in te zetten.
- ***CJP Educatieplatform en Cultuurkaart***
  Het Educatieplatform is een online etalage waar scholen in het voortgezet onderwijs het aanbod van culturele organisaties kunnen vinden. Met de Cultuurkaart kunnen scholen in het voortgezet onderwijs bij de culturele organisaties die aangesloten zijn bij het CJP culturele activiteiten boeken. De kosten hiervan worden gedekt door een budget dat door OCW beschikbaar wordt gesteld en door een budget (per leerling) van de deelnemende scholen. Naar ons weten wordt er in Harderwijk wisselend gebruik van gemaakt door scholen.

- ***Brede Regeling Combinatiefuncties***
  In Harderwijk wordt dit ingezet voor buurtsport- en cultuurcoaches uitgevoerd via GA! Harderwijk.
- ***NPO (Nationaal Programma Onderwijs) gelden***
  De NPO-gelden van 2021-2022 gaven scholen de mogelijkheid om meer te investeren in cultuureducatie. 12 scholen in de regio waarvan 4 basisscholen in Harderwijk hebben een deel van de gelden ingezet op cultuureducatie bij Cultuurkust door structureel een vakdocent, bijvoorbeeld op het gebied van muziek, drama of beeldend, in te zetten voor een aantal maanden tot een schooljaar. Mogelijk geeft dit een impuls bij scholen om structureel meer te investeren in een doorlopende lijn van cultuureducatie in de toekomst.

Wat hebben we in de afgelopen beleidsperiode bereikt?

a. Goede basis voor breed en toekomstbestendig aanbod cultuureducatie

Met de activiteiten van en expertise binnen Cultuurkust, als nieuwe organisatie in 2014 ontstaan uit de fusie tussen Centrum voor de Kunsten 't Klooster, het Servicepunt amateurkunst en het Coördinatiepunt cultuureducatie, en de Popschool is in de afgelopen beleidsperiode het fundament onder een breed en professioneel aanbod op het gebied van cultuureducatie in Harderwijk verder versterkt. Zowel binnen het onderwijs als buitenschools wordt een compleet programma op het gebied van cultuureducatie en –participatie verzorgd voor alle inwoners van Harderwijk en Hierden. Cultuurkust werkt ook voor de gemeenten Nunspeet, Putten, Ermelo en Nijkerk. Het bereik van de Popschool betreft met name leerlingen in Harderwijk.

Het aanbod 'vrije tijd' van Cultuurkust behelst 90 – 100 cursussen op diverse niveaus binnen 6 kunstdisciplines: 'beeldende en toegepaste vormgeving', 'audiovisuele vormgeving', 'literatuur', 'dans', 'theater' en 'muziek'. Daarnaast verzorgt Cultuurkust groepsgewijze muzieklessen voor iedereen en individuele muzieklessen voor leerlingen die lid zijn van een muziekvereniging. Mensen die geen lid zijn van een muziekvereniging en les willen krijgen op een "klassiek" instrument kunnen terecht bij zelfstandige muziekdocenten. Deze docenten worden door Cultuurkust gefaciliteerd door middel van een 'Muziekportal' die vraag naar en aanbod van privélessen aan elkaar koppelt. De Popschool biedt zowel individuele als groepslessen aan en bereikt daarmee zo'n 500 leerlingen.
De continuïteit van de Popschool in organisatorische en financiële zin is wel een aandachtspunt.

Het aanbod voor het onderwijs vanuit Cultuurkust kent drie (hoofd)programma's:

- **Culturele kick-off**: een eerste kennismaking met de diverse kunstdisciplines voor alle groepen binnen het primaire onderwijs. In Harderwijk worden hiermee 1.300 – 1.400 leerlingen bereikt.

- **Kunstmenu**: een voorstelling, workshop of excursie voor elke groep binnen het primaire onderwijs, altijd gekoppeld aan een lesbrief en per jaar een andere discipline. Bereik: 5.000 – 6.000 leerlingen. Per gemeente wordt door de scholen in het Culturele vormgevings-overleg (Cuvo) door de scholen gezamenlijk bepaald welk aanbod wordt afgenomen uit de grotere lijst met activiteiten. In dit aanbod zitten dus ook de activiteiten van lokale instellingen als het Stadsmuseum, de Bibliotheek en de Popschool. Daarmee komt de subsidie die Cultuurkust ontvangt ook deels ten goede aan de collega-instellingen binnen Harderwijk.
- **CMK**: een programma gericht op extra scholing van leerlingen en het team van leerkrachten op het gebied van drama, dans, of beeldend. Bereik: circa 2.000 leerlingen.

Naast dat de Popschool binnen het aanbod van Cultuurkust het 'leerorkest pop' voor de bovenbouw van het primaire onderwijs verzorgt en begeleidt, heeft zij ook een eigen onderwijsprogramma: 'Pop in je school'. Cultuurkust verzorgt binnen de Brede School de cultuur-educatieve activiteiten.

Zowel Cultuurkust als de Popschool hebben in de afgelopen beleidsperiode op basis van een daarvoor apart geoormerkt budget samenwerkingsverbanden tot stand gebracht met andere domeinen. Zo is Cultuurkust partner geworden in Gezond Actief Harderwijk (GA! Harderwijk) en heeft ze projecten als het 'Internationale Schakelklas Leerorkest', 'Dansen met Parkinson' en 'Theater in de wijk' geïnitieerd en uitgevoerd. De Popschool biedt met activiteitenbegeleiding en workshops mogelijkheden voor een zinvolle dagbesteding, gericht op structuur, waarbinnen persoonlijke ontwikkeling, ontplooiing en creativiteit centraal staan.

Tenslotte mag niet onvermeld blijven dat onze overige 'basisinstellingen' (Stadsmuseum, Bibliotheek, SPH) cultuureducatie ook volwaardig hebben geïntegreerd in hun activiteiten-aanbod.

b. Cultuureducatie als onderdeel van het regionaal 'Cultuur- en Erfgoedpact'

Ook in het Cultuur- en Erfgoedpact, de subsidieregeling van de provincie Gelderland ter stimulering van de regionale samenwerking, heeft cultuureducatie een plek. Het programma voor de regio Noord-Veluwe is de afgelopen pacten uitgegaan van drie pijlers: cultuureducatie, cultuurparticipatie en erfgoed & toerisme. Dit resulteerde in 2019 e.v. in Harderwijk onder meer tot de programma's JTG Wolf (toneelaanbod voor het voortgezet onderwijs), de Culturele Kick off (kennismaken met cultuureducatie in het primaire onderwijs) en het Donkere Dagen Festival (huiskamerconcert in samenwerking met de Popschool). Ook in het komende Pact, waarvoor dit moment een aanvraag wordt voorbereid, zal cultuureducatie een plek hebben.

c. Ontwikkelingen Oude Stadhuis

In de zomer 2019 hebben Cultuurkust en de Popschool hun intrek genomen in het Oude Stadhuis. Voor Cultuurkust betekende dit een uitbreiding van de faciliteiten die reeds op het Klooster 4 aanwezig zijn. Met een eigen (paracommerciële) horecavoorziening aan de

Markt werd beoogd een (culturele) huiskamer te creëren voor de inwoners van Harderwijk en de culturele gebruikers van het gebouw. Begin 2021 heeft Cultuurkust, om verschillende redenen, de huurovereenkomst met de gemeente voor het Oude Stadhuis opgezegd en zich weer uitsluitend gericht op haar corebusiness. De Popschool blijft met oefenruimtes en een studio wel gebruik maken van het Oude Stadhuis, dat met de gerestaureerde historische Raadzaal, met de mogelijkheden voor exposities en kleinschalige voorstellingen en met Heerlijk Harderwijk als partner een belangrijke culturele en toeristische locatie is geworden.

d. Cultuurwijzer

In 2019 en 2020 maakten kinderen en volwassenen tijdens een cursus van 3 lessen kennis met een culturele activiteit zoals muziekles. Dit om er op een laagdrempelige manier achter te komen of de activiteit bij hen past. De gemeente Harderwijk werkt hierin samen met Harderwijkse aanbieders.

e. Jeugdfonds Cultuur en Sport

Door middel van het Jeugdfonds Cultuur en Sport kunnen kinderen uit minder draagkrachtige gezinnen meedoen aan cultuur (en aan sport). Zo heeft cultuur ook een plek in onze activiteiten rond bestaanszekerheid.

Wat willen we in de komende beleidsperiode bereiken?

We gaan in de komende beleidsperiode onderzoek doen naar de mogelijkheden om, in lijn met de afspraken die we daarover over het bibliotheekwerk hebben gemaakt (zie 6.2), met Putten, Ermelo en Nunspeet te komen tot een gezamenlijk opdrachtgeverschap voor de uitvoering van cultuureducatie door Cultuurkust. Hiermee beogen we een betere afstemming over de inhoud en de omvang van het aanbod, een meer efficiënte inzet van middelen, een beter borging van de financiering en meer transparantie in de diverse geldstromen.

Tevens gaan we met de betrokken partijen, in de eerste plaats met Cultuurkust en de Popschool, in gesprek over een betere afstemming van cultuureducatie binnen het primaire en voortgezet onderwijs en tussen het aanbod van Cultuurkust en de vraag vanuit met name het amateurveld naar meer 'maatwerk', met als doel een meer doorlopende leerlijn en een uitbreiding van het aanbod voor het voortgezet onderwijs tot stand te brengen.

We gaan de Popschool ondersteunen in het versterken van haar organisatie ten behoeve van de continuïteit van de activiteiten, zowel binnen het onderwijs als binnen het sociaal domein.

BIJLAGEN

A. BRONNEN

- Governance code: www.cultuur-ondernemen.nl/governance-code-cultuur
- Een videoreeks over de maatschappelijke waarde van musea: https://www.museumvereniging.nl/meer-dan-waard-nieuwe-videoreeks-over-de-vijf-waarden-van-musea

B. UITGANGSPUNTENNOTITIE KUNST EN CULTUUR (2021)

Uitgangspuntennotitie Kunst en Cultuur

Najaar 2020

gemeente harderwijk

Over deze notitie

Dit is een uitgangspuntennotitie. In deze notitie geeft het college aan, wat de kracht en de waarde van kunst en cultuur zijn voor Harderwijk en wat de uitgangspunten zijn voor het beleid van het college op het gebied van kunst en cultuur. Het college vindt dat belangrijk, juist nu door de coronacrisis de culturele sector in grote onzekerheid verkeert. Vanwege deze crisis en de daarmee samenhangende omstandigheden kunnen het kunst- en cultuurbeleid en de uitvoering ervan op dit moment niet adequaat worden beschreven. Met deze notitie wordt op hoofdlijnen de richting aangegeven van het nog op te stellen beleid. De notitie begint met in het kort de uitgangspunten van het kunst- en cultuurbeleid voor de komende periode. Daarna volgen context en uitwerking.

Het culturele netwerk in Harderwijk wordt gevormd door een groot aantal instellingen en verenigingen. Een aantal van hen werkt professioneel, het overgrote deel wordt gedragen door vrijwilligers. Wat hen verbindt is hun passie voor kunst en cultuur. Het hele netwerk ondervindt ernstige gevolgen van de coronacrisis.

Kunst en cultuur leveren een wezenlijke bijdrage aan het behalen van de integrale beleidsdoelen van het college op de drie pijlers participatie, educatie en economie. De uitgangspunten voor het kunst- en cultuurbeleid en de beleidsdoelen centreren zich dan ook rond deze thema's. In deze notitie wordt ingegaan op de manier waarop kunst en cultuur bijdragen aan participatie, educatie en economie in Harderwijk. Tot slot wordt een aantal randvoorwaarden benoemd voor het verwezenlijken van deze bijdrage.

'Kunst en cultuur' omvat alle kunstvormen. In de regel worden onder 'kunst' de beeldende kunsten geschaard en onder 'cultuur' de overige vormen. In deze notitie wordt soms 'cultuur' gebruikt als kortere term voor het geheel van 'kunst en cultuur'.

De uitgangspunten van het kunst- en cultuur beleid voor de periode 2021-2024 in het kort

De uitgangspunten zijn gegroepeerd in de drie pijlers participatie, educatie en economie.

Uitgangspunt pijler Participatie: wij vinden het belangrijk dat alle inwoners van Harderwijk kunnen meedoen aan de samenleving, anderen kunnen ontmoeten en hun netwerk kunnen uitbreiden. Om dat te bereiken, willen we ook in de komende beleidsperiode kunst en cultuur inzetten.

Uitgangspunt pijler Educatie: wij vinden het belangrijk dat mensen van alle leeftijden op alle niveaus de mogelijkheid hebben om zich te ontplooien, om nieuwe dingen te leren en om hun creativiteit en verbeelding vorm te geven.

Wij vinden het belangrijk dat inwoners met talent worden gestimuleerd om dit talent verder te ontwikkelen. Ook vinden we het belangrijk dat de geschiedenis van Harderwijk voor iedereen toegankelijk is. Om dat te bereiken, willen we ook in de komende beleidsperiode kunst en cultuur inzetten.

Uitgangspunt pijler Economie: wij vinden het belangrijk dat Harderwijk een eigen identiteit heeft en mede om die eigenheid wordt gekozen als een plek om te bezoeken, te winkelen, vrije tijd te besteden, te gaan wonen en te gaan werken. Om dat te bereiken, willen we ook in de komende beleidsperiode kunst en cultuur inzetten.

De waarden van kunst en cultuur

Kunst en cultuur:

- **hebben een autonome, intrinsieke waarde – de waarde van de expressie van de kunstenaar en van de perceptie van de toeschouwer (schoonheid, herkenning, of juist nieuwsgierigheid naar het onbekende)**
- **stimuleren creativiteit en out-of-the-box-denken, wat nodig is voor innovatie**
- **vormen een wezenlijk onderdeel van de identiteit van mensen en van een plaats**
- **dragen bij aan het welbevinden en de gezondheid van de mensen die eraan meedoen**
- **zijn niet competitief, maar roepen juist op tot samenwerken**
- **zorgen voor een dynamische en 'aangeklede' openbare ruimte**
- **dragen bij aan een goed vestigingsklimaat voor nieuwe bedrijven en nieuwe inwoners**
- **leveren een bijdrage aan de plaatselijke economie.**

Door middel van culturele activiteiten kunnen mensen:

- **meedoen aan de samenleving: jong, oud, met of zonder beperking, vanuit alle achtergronden**
- **elkaar ontmoeten**
- **een zinvolle tijdsbesteding ervaren**
- **hun kennis en vaardigheden inzetten voor anderen**
- **samenwerken aan een gemeenschappelijk doel**
- **nieuwe dingen leren**
- **hun verbeelding vormgeven**
- **leren zich een oordeel te vormen.**

Het belang van kunst en cultuur voor de gemeente Harderwijk

Specifiek voor onze gemeente is van belang dat kunst en cultuur mensen met elkaar verbinden en met de plek waar zij wonen, met het verleden en met de toekomst. Kunst en cultuur is het fundament van de samenleving.
Wat iemand een 'Harderwieker' maakt, is cultuur.

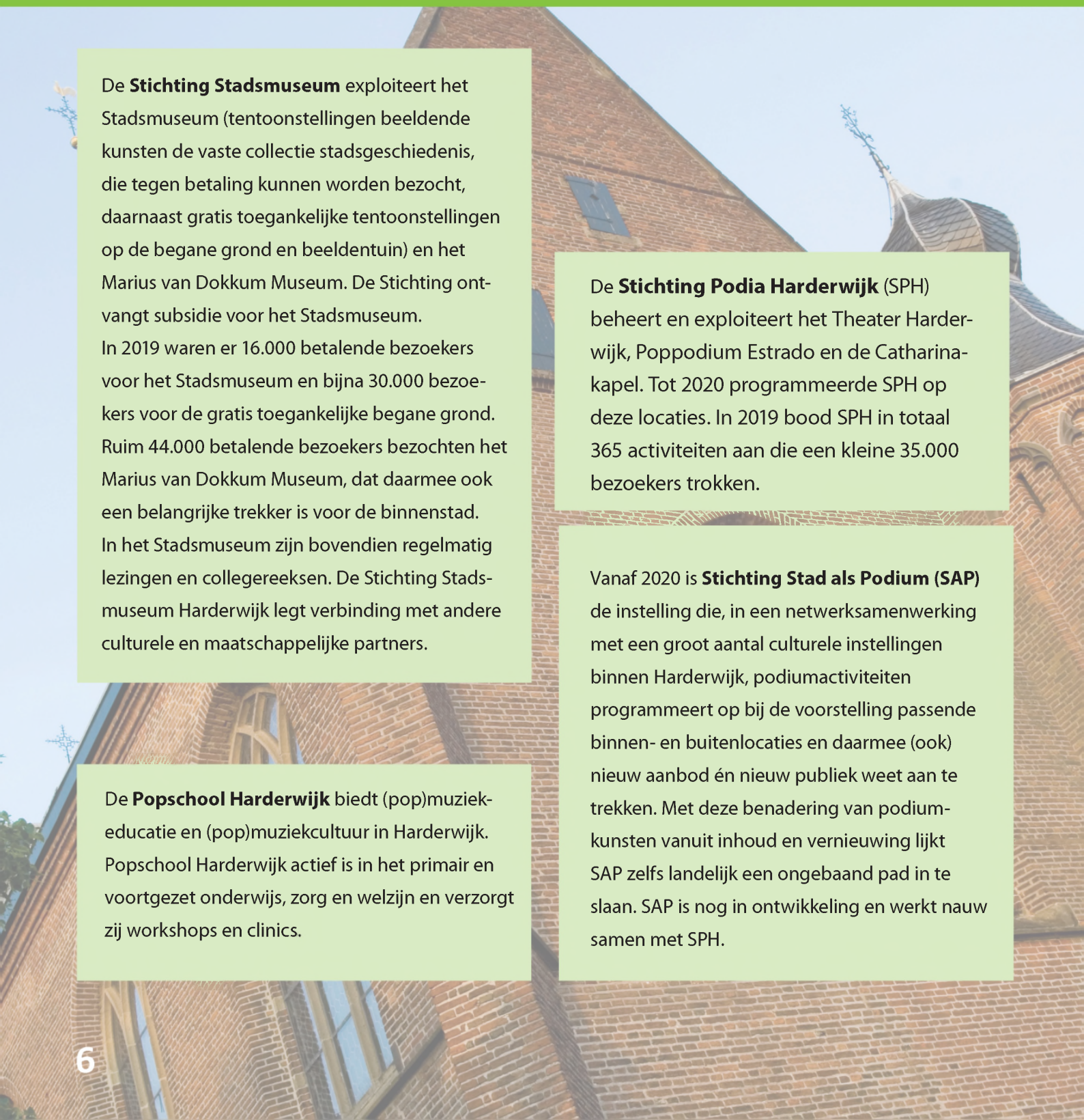
Hoezeer de sociale cohesie wordt gestimuleerd door cultuurdeelname, bleek tijdens de lockdown. Mensen van alle leeftijdscategorieën merkten de fysieke en psychische gevolgen van het gebrek aan sociale contacten en aan de invulling van hun vrije tijd.

Niet alleen door het wegvallen van toneelvoorstellingen en de sociale contacten tijdens de koorrepetitie, maar ook door het wegvallen van een zinvolle invulling van de vrije tijd voor vrijwilligers, die vanwege hun leeftijd vaak tot de risicogroep behoren. Ook voor jongeren was het gebrek aan fysiek contact en de mogelijkheid zich te uiten door middel van bijvoorbeeld muziek en kunst, nadelig. De culturele infrastructuur (het geheel van culturele voorzieningen en netwerken) van Harderwijk is voor een deel ook de sociale infrastructuur.

Wie vormen het culturele netwerk van Harderwijk?

Het culturele netwerk van Harderwijk wordt gevormd door de talloze culturele instellingen, stichtingen en verenigingen die in onze stad actief zijn. Niet alle koren, bands, orkesten, dansgroepen, toneelclubs en andere initiatieven zijn bij de gemeente bekend. Dat hoeft natuurlijk ook niet. We noemen hieronder kort de meest bekende instellingen. De rol van al die andere instellingen is zeker niet minder belangrijk. Juist kleinschalige organisaties dicht bij huis – het koortje op het werk, de schoolband – zijn van vitaal belang voor de sociale cohesie. Mede door corona worden in de toekomst samenwerken en het delen van faciliteiten binnen het culturele netwerk steeds belangrijker én vanzelfsprekender.

De **Stichting Stadsmuseum** exploiteert het Stadsmuseum (tentoonstellingen beeldende kunsten de vaste collectie stadsgeschiedenis, die tegen betaling kunnen worden bezocht, daarnaast gratis toegankelijke tentoonstellingen op de begane grond en beeldentuin) en het Marius van Dokkum Museum. De Stichting ontvangt subsidie voor het Stadsmuseum.
In 2019 waren er 16.000 betalende bezoekers voor het Stadsmuseum en bijna 30.000 bezoekers voor de gratis toegankelijke begane grond. Ruim 44.000 betalende bezoekers bezochten het Marius van Dokkum Museum, dat daarmee ook een belangrijke trekker is voor de binnenstad.
In het Stadsmuseum zijn bovendien regelmatig lezingen en collegereeksen. De Stichting Stadsmuseum Harderwijk legt verbinding met andere culturele en maatschappelijke partners.

De **Stichting Podia Harderwijk** (SPH) beheert en exploiteert het Theater Harderwijk, Poppodium Estrado en de Catharinakapel. Tot 2020 programmeerde SPH op deze locaties. In 2019 bood SPH in totaal 365 activiteiten aan die een kleine 35.000 bezoekers trokken.

Vanaf 2020 is **Stichting Stad als Podium (SAP)** de instelling die, in een netwerksamenwerking met een groot aantal culturele instellingen binnen Harderwijk, podiumactiviteiten programmeert op bij de voorstelling passende binnen- en buitenlocaties en daarmee (ook) nieuw aanbod én nieuw publiek weet aan te trekken. Met deze benadering van podiumkunsten vanuit inhoud en vernieuwing lijkt SAP zelfs landelijk een ongebaand pad in te slaan. SAP is nog in ontwikkeling en werkt nauw samen met SPH.

De **Popschool Harderwijk** biedt (pop)muziekeducatie en (pop)muziekcultuur in Harderwijk. Popschool Harderwijk actief is in het primair en voortgezet onderwijs, zorg en welzijn en verzorgt zij workshops en clinics.

Stichting Cultuurkust biedt vrije-tijdscursussen en workshops aan in verschillende kunstdisciplines, maar ook cultuureducatie in het primair onderwijs, maatwerk voor de maatschappelijke zorg en workshops aan bedrijven. Ook organiseert Cultuurkust open podia en festivals. Cultuurkust is niet alleen actief in Harderwijk, maar ook in de gemeenten Nunspeet, Ermelo, Putten en Nijkerk.

Bibliotheek Noordwest Veluwe verzorgt de openbare bibliotheekfunctie voor de gemeenten Nunspeet, Ermelo, Putten en Harderwijk. De belangrijkste taken van de bibliotheek zijn het stimuleren van leesplezier en het bevorderen van het lezen, het bevorderen van de taalvaardigheid en het bevorderen van informatievaardigheid (waaronder digitale vaardigheden). In 2019 had de vestiging Harderwijk in het Huis van de Stad 10.000 leden en werd de bibliotheek zo'n 184.000 keer bezocht. Tijdens de coronacrisis is het aantal uitleningen sterk gestegen

Amateurtoneelvereniging **Theaterwerkplaats** heeft eigen regisseurs, grimeurs en decorbouwers en uiteraard toneelspelers. De vereniging brengt meerdere producties per jaar op de planken.

Het **Podiumspektakel** zet elke twee jaar een unieke muzikale theatervoorstelling in Harderwijk in de open lucht neer, gebaseerd op gebeurtenissen in de geschiedenis van de stad. Tegelijkertijd worden met deze productie ook allerlei geledingen uit de samenleving met elkaar verbonden. Elke theatervoorstelling wordt drie avonden achter elkaar opgevoerd en trekt in totaal zo'n 3.500 personen publiek.

Literaire culturele kring **Apollo** organiseert onder meer literaire avonden met bekende auteurs en een cultuurcafé met open podium.

Muziekverenigingen **Crescendo** en de **Stedelijke Harmonie** verzorgen beiden muziekopleidingen voor hun leden, geven concerten en treden op bij diverse evenementen.

Vertegenwoordigers van de culturele sector (niet alleen van de genoemde instellingen) hebben in een aantal bijeenkomsten hun visie gegeven op het belang van kunst en cultuur voor de pijlers participatie, educatie en economie. De opbrengst van deze bijeenkomsten vormt de basis voor deze notitie.

Welke invloed heeft de coronacrisis op de culturele instellingen?

Uiteraard hebben de corona-uitbraak en de daarmee samenhangende maatregelen ook de culturele instellingen hard geraakt. Zij hebben tijdens de verschillende lockdowns hun deuren moeten sluiten. Een aantal instellingen heeft in deze periodes creatieve manieren bedacht om toch hun publiek te kunnen bereiken en heeft ingezet op online contacten. De kennis en ervaring die zij daarmee hebben opgedaan, nemen ze vanzelfsprekend mee. Toch ondervindt de hele culturele sector de nadelige gevolgen van de lockdowns en van de 1,5-meter-maatregelen. Welke langere-termijngevolgen dit uiteindelijk heeft, zowel financieel als sociaal als inhoudelijk, kan pas worden vastgesteld na afloop van de coronacrisis, wanneer er sprake is van een terugkeer naar 'normaal'.

Wat doet de gemeente op het gebied van kunst en cultuur?

De gemeente faciliteert en stimuleert culturele instellingen, zodat zij in staat zijn om in Harderwijk een goed cultureel en kunstzinnig klimaat in stand te houden, onder meer door middel van samenwerking in een stevig cultureel en maatschappelijk netwerk. Soms is de gemeente ook opdrachtgever, bijvoorbeeld als het gaat om het vormgeven van de openbare ruimte met beeldende kunst of gedichten.
Dat faciliteren en stimuleren gebeurt soms door middel van een subsidie (aan de hand van vooraf vastgestelde criteria), maar kan bijvoorbeeld ook de vorm aannemen van hulp bij het vinden van geschikte huisvesting of het met elkaar in contact brengen van mensen en instellingen. Culturele instellingen hebben niet alleen contact met andere culturele instellingen, maar ook met maatschappelijke instellingen.

Harderwijk ziet een voortrekkersrol voor zichzelf in de samenwerking met de andere gemeenten binnen de regio Noord-Veluwe en met gemeenten buiten deze regio. De kennis en expertise van de Harderwijkse culturele instellingen zou interessant kunnen zijn voor instellingen uit andere gemeenten. Daarmee sluiten we aan bij de lijn die de provincie Gelderland kiest, voor het denken in regionale en bovenregionale samenwerking in plaats van een uitsluitend lokale focus.

Op het specifieke gebied van kunst en cultuur bestaat er voor een gemeente maar één wettelijke verplichting, namelijk die om de inwoners toegang te bieden tot een bibliotheekvoorziening. Daarnaast speelt cultuur een rol in de taak die gemeenten vanuit het VN-verdrag Handicap (2016) hebben om iedereen de mogelijkheid te bieden volwaardig aan de samenleving deel te nemen.

Wat was de focus van het vorige kunst- en cultuurbeleid?

De vorige cultuurnota heette Bouwen aan Betekenis, nota kunst en nota cultuur in Harderwijk 2011-2016.
In deze nota lag de focus met name op:

- de sleutelpositie van kunst en cultuur
- de rol van cultuur voor een aantrekkelijke leefomgeving
- een duidelijke identiteit van de stad richting bezoekers en toeristen
- kunst en cultuur als middel voor de beleving van en de dialoog over kernwaarden.

In de afgelopen jaren is de focus van het maatschappelijk beleid verschoven naar:

- participatie en
- educatie

Ook is het belang van cultuur voor de lokale economie is nog beter onderkend dan tijdens de vorige beleidsperiode. Met deze verschuiving van focus is het wenselijk geworden het kunst- en cultuurbeleid te herzien.

Wat zijn de doelstellingen van het kunst- en cultuurbeleid 2021-2024?

Met het kunst- en cultuurbeleid voor de komende periode worden de volgende doelstellingen nagestreefd.

Op het gebied van participatie:
Alle inwoners van Harderwijk en Hierden moeten kunnen meedoen in de samenleving door actieve en/of passieve cultuurdeelname. Door middel van cultuur kunnen zij elkaar ontmoeten en (samen)werken aan eigen of gezamenlijke (culturele) doelen. Cultuur biedt hen een zinvolle invulling van hun vrije tijd, waarbij zij hun kennis en kunde kunnen inzetten.

Op het gebied van educatie:
Cultuur draagt eraan bij dat inwoners van Harderwijk en Hierden een leven lang kunnen leren. Op school en buitenschools is er cultuureducatie voor de jeugd en er zijn cursussen en workshops voor volwassenen. Er is ruimte voor talentontwikkeling en voorbereiding op een beroepsopleiding. Cultuur levert een belangrijke bijdrage aan de bestrijding van laaggeletterdheid en aan het verwerven van digitale vaardigheden. Door deelname aan culturele activiteiten kan iedereen zich op diverse terreinen en niveaus blijven ontwikkelen. Meer in het algemeen draagt cultuurdeelname bij aan de ontwikkeling van creativiteit en inventiviteit.

Op het gebied van economie:
Cultuur geeft een gemeente een eigen gezicht. Een breed aanbod van culturele activiteiten voor alle inwoners draagt substantieel bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor nieuwe inwoners en bedrijven. Bovendien doen bezoekers aan culturele activiteiten ook bestedingen bij de lokale ondernemers. Kunst, cultuur en erfgoed zijn belangrijke trekkers voor toeristen. Daarnaast is er een zeker economisch voordeel wanneer door middel van cultuur sociale problematiek, zoals eenzaamheid en de negatieve gevolgen daarvan voor de gezondheid, of jeugdproblematiek, kan worden verminderd of zelfs voorkomen.

De uitgangspunten voor het kunst- en cultuurbeleid 2021-2024

Pijler Participatie

Uitgangspunt

Wij vinden het belangrijk dat alle inwoners van Harderwijk kunnen meedoen aan de samenleving, anderen kunnen ontmoeten en hun netwerk kunnen uitbreiden. Om dat te bereiken, willen we ook in de komende beleidsperiode kunst en cultuur inzetten.

Cultuur draagt bij aan participatie doordat mensen die actief dan wel passief aan cultuur doen, anderen ontmoeten en met anderen samenwerken aan gezamenlijke doelen. Met name is dit te zien bij gezamenlijke activiteiten als muziek maken of een toneelvoorstelling op de planken brengen. Maar ook het bezoeken van een concert of een tentoonstelling brengt mensen tot elkaar: gezamenlijke interesse en het uitwisselen van ervaringen en meningen zijn belangrijke elementen voor meer diepgaande gesprekken.

Cultuur bewerkstelligt sociale cohesie op het niveau van de gemeente, maar ook in wijken en buurten en zelfs op straatniveau. Elkaar kennen is een voorwaarde voor het vragen én bieden van onderlinge hulp en steun. Door middel van cultuur kunnen mensen een sociaal netwerk opbouwen en onderhouden. Het hebben van zo'n netwerk draagt bij aan sociale zekerheid en daarmee aan welzijn en welbevinden.

Mensen willen graag ergens bij horen en gewaardeerd worden. Door hun capaciteiten (op alle niveaus) in te zetten voor culturele doelen, ervaren vrijwilligers voldoening. In het verlengde hiervan draagt cultuur ook bij aan het welbevinden van mensen, aan hun gezondheid en hun veerkracht.

Cultuur zorgt voor verbinding tussen mensen van verschillende achtergronden en leeftijden, en tussen mensen die uiteenlopende vaardigheden hebben. Daarmee wordt ook een bodem gelegd voor dialoog tussen mensen met verschillende meningen. Dit zien we bij uiteenlopende activiteiten zoals het Podiumspektakel en voorstellingen van de Theaterwerkplaats, maar ook bij de podiumprogrammering van (voorheen) SPH en (nu) SAP. Cultuur raakt hiermee aan burgerschap en maakt dan ook onderdeel uit van activiteiten zoals Kleurrijk Harderwijk.

Festivals zijn een uitgesproken voorbeeld van culturele activiteiten die voor verbinding zorgen, niet alleen tussen deelnemende organisaties onderling, maar ook binnen het diverse publiek dat door festivals wordt aangetrokken.

Cultuur draagt bij aan integratie, zeker ook door activiteiten met als doel het terugdringen van laaggeletterdheid en het verbeteren van digitale vaardigheden. Hierin speelt de bibliotheek een belangrijke rol. Theater, dans, zang en muziek worden ingezet om taalvaardigheid te bevorderen.

Maar ook kan door het inzetten van cultuur het beroep dat moet worden gedaan op professionele jeugdhulpondersteuning afnemen.

Het culturele veld spant zich in om cultuur laagdrempelig aan te bieden. Er zijn verschillende mogelijkheden voor mindervermogenden om aan cultuur deel te nemen. Activiteiten vinden niet alleen plaats in de binnenstad, maar ook in de wijken. Het Marius van Dokkummuseum biedt inhoudelijk toegankelijke kunst, waar ook mensen op af komen die niet zo vaak naar een museum gaan.

Een belangrijk aspect van cultuur en van culturele instellingen is, dat er veel, heel veel vrijwilligers werken. De bibliotheek en het Stadsmuseum bijvoorbeeld, zouden niet kunnen bestaan zonder vrijwilligers, die daarmee een (letterlijk en figuurlijk) waardevolle bijdrage leveren aan de samenleving.

Het Stadsmuseum, de Popschool en Cultuurkust ontvangen sinds twee jaar een extra subsidie waarmee doelen worden nagestreefd die raakvlak hebben met het sociaal domein, bijvoorbeeld het betrekken bij kunst en cultuur van bijzondere doelgroepen als mensen met een fysieke of verstandelijke beperking. Op deze manier wordt innovatief aangesloten bij de werkwijze van de Geluksroute en Positieve Gezondheid. Vanzelfsprekend werken de culturele instellingen samen met andere maatschappelijke instellingen die zich er ook voor inzetten dat zo veel mogelijk mensen kunnen meedoen aan de samenleving. Naast onderwijs, welzijn en zorg is sport een partner waarmee de samenwerking steeds belangrijker wordt. De doelen die met het sportbeleid worden nagestreefd, komen immers voor een deel overeen met die van het cultuurbeleid: meedoen, gezondheid, zinvolle vrijetijdsbesteding. GA!Harderwijk is hierin een belangrijke spil.

Cultuur als middel om participatie te bewerkstelligen, raakt aan heel veel beleidsterreinen. Het voert te ver om deze hier allemaal te benoemen, maar het is duidelijk dat cultuur een integraal onderdeel vormt van de middelen die voor dit doel worden ingezet.

Pijler Educatie

Uitgangspunt

Wij vinden het belangrijk dat mensen van alle leeftijden op alle niveaus de mogelijkheid hebben om zich te ontplooien, om nieuwe dingen te leren en om hun creativiteit en verbeelding vorm te geven. Wij vinden het belangrijk dat inwoners met talent worden gestimuleerd om dit talent verder te ontwikkelen. Ook vinden we het belangrijk dat de geschiedenis van Harderwijk voor iedereen toegankelijk is. Om dat te bereiken, willen we ook in de komende beleidsperiode kunst en cultuur inzetten.

Cultuur biedt mensen van alle leeftijden mogelijkheden om zichzelf te ontwikkelen op elk gewenst niveau. Door middel van cultuur kun je nieuwe dingen leren – over kunst en cultuur, maar ook over andere onderwerpen en over jezelf. Dit gebeurt uiteraard op scholen. Veel culturele instellingen in Harderwijk zijn betrokken bij kunst- en cultuuronderwijs in het primair en het voortgezet onderwijs. Zo verzorgt Cultuurkust het Kunstmenu, Cultuureducatie met Kwaliteit en het Leerorkest voor het primair onderwijs en biedt de Popschool projecten aan voor het voortgezet onderwijs. Maar het kan zelfs al vroeger beginnen: Muziek op Schoot is een programma voor heel jonge kinderen en speelt in op het muzikale en ritmegevoel van baby's en peuters. Ook in buitenschoolse programma's is een deel van het aanbod cultureel. De doorstroom van binnenschoolse naar buitenschoolse educatie verbindt de pijlers Educatie en Participatie.

Taalontwikkeling, sterk verbonden met leesplezier, is een wezenlijke rol van Bibliotheek Noordwest Veluwe. De bibliotheek biedt een doorlopende lijn voor de taal-ontwikkeling van heel jong (BoekStart) via het onderwijs (Bibliotheek op School, Zomerschool) tot volwassenen (taallessen aan anderstaligen, laaggeletterdheidsbestrijding en trainingen in digitale vaardigheden). Lees- en (digi)taal-vaardigheden zijn immers essentieel om goed voorbereid de arbeidsmarkt op te gaan.

Het Stadsmuseum levert niet alleen een bijdrage aan het onderwijs met educatieve programma's, projecten en rond-leidingen, maar biedt ook mensen de kans hun vaardig-heden en talenten te ontwikkelen als vrijwilliger of stagiair. Dat laatste geldt, zoals gezegd, voor veel meer culturele instellingen en projecten: kunst en cultuur is ondenkbaar zonder de inzet van vrijwilligers, die zich daarin veelzijdig kunnen ontwikkelen.

De Sport- en Cultuurwijzer maakt het voor alle leeftijden mogelijk om laagdrempelig kennis te maken met kunst en cultuur en voor gezinnen met een kleine beurs is er het JeugdFonds Sport en Cultuur. Voor dit laatste fonds worden middelen voor bestaanszekerheid ingezet ten behoeve van laagdrempelige participatie.

Uiteraard zijn er ook mogelijkheden om naast het regulier onderwijs cursussen te volgen: muziekles, toneelles, schilderles, dansles – als hobby of als voorbereiding op een beroep. Zowel lessen voor amateurs als talentonwikkeling worden in Harderwijk onder meer aangeboden door Cultuurkust en de Popschool. Kruisverbanden tussen scholen en culturele instellingen om culturele ontwikkeling verder te stimuleren, liggen voor de hand. Als gemeente willen we nog meer inzetten op talentontwikkeling, ook voor talentrijken uit de regio.

De geschiedenis van een stad kan je veel vertellen over de maatschappij van nu. Hiervoor kan men onder meer terecht bij de stadsgidsen, het Stadsmuseum, Oudheidkundige Vereniging Herderewich, de Stichting Joods Erfgoed Harderwijk en het Historisch Kenniscentrum.
Cultuur past naadloos in het concept Een Leven Lang Leren. Tot op hoge leeftijd kunnen mensen zich ontwikkelen, nieuwe dingen leren en hun verbeelding vormgeven, ook via minder gebaande paden. De bibliotheek vervult daarin een belangrijke rol door het aanbod van media voor mensen die graag lezen en hun kennis uitbreiden. De Popschool biedt cursussen aan voor 'laatbloeiers'. Maar evengoed zijn er ook mogelijkheden voor mensen met veel ervaring om die ervaring aan volgende generaties over te dragen. Denk hierbij aan de reeds genoemde vrijwilligers die zich inzetten voor kunst en cultuur.
Een voorbeeld van het gebruik van culturele expressie als medium om kennis op andere terreinen over te brengen zijn de toneelvoorstellingen waarmee aandacht wordt gevraagd voor de Week van de Eenzaamheid.

Ook als het gaat om educatie werken culturele instellingen samen met andere maatschappelijke instellingen. Met name de samenwerking met sportinstellingen krijgt steeds meer aandacht, omdat doelen en doelgroepen elkaar voor een deel overlappen en de samenwerking goede resultaten kan afwerpen.

Pijler Economie

Uitgangspunt

Wij vinden het belangrijk dat Harderwijk een eigen identiteit heeft en mede om die eigenheid wordt gekozen als een plek om te bezoeken, te winkelen, vrije tijd te besteden, te gaan wonen en te gaan werken. Om dat te bereiken, willen we ook in de komende beleidsperiode kunst en cultuur inzetten.

De verbanden tussen kunst, cultuur en erfgoed enerzijds en economie anderzijds kent verschillende aspecten. Cultuur wordt als vanzelfsprekend ingezet om het beeld, het imago van een gemeente vorm te geven. Heerlijk Harderwijk maakt graag gebruik van het cultureel en erfgoed aanbod om de gemeente op de kaart te zetten.

Cultuur, cultureel erfgoed en de stadsgeschiedenis vormen een belangrijk onderdeel van de identiteit van een stad. Niet alleen het visserijverleden van Harderwijk zegt iets over wie en wat 'de Harderwijker' is, ook al die andere verhalen, voorwerpen, gebouwen, pleinen en plaatsen in de stad maken ons uniek. Podiumkunstvoorstellingen, zowel professionele georganiseerd door Stad als Podium als amateurkunstvoorstellingen zoals die van het Podiumspektakel, kunnen die identiteit mede vormgeven en versterken. Verbondenheid met de eigen stad en identiteit zijn belangrijke factoren voor de binding van inwoners aan bijvoorbeeld hun lokale ondernemers. Een (mede door cultuur) levendige binnenstad draagt in belangrijke mate bij aan winkel- en horecabezoek. Hoewel het onderhouden van het (monumentaal) cultureel erfgoed bij het domein Ruimte ligt, is er een aanzienlijke overlap met kunst en cultuur als het gaat om de positionering van het tastbaar verleden van Harderwijk.

Een herkenbare identiteit en een levendig stadscentrum zijn ook van groot belang voor het aantrekken van toeristen. Voor deze doelgroep én voor de eigen inwoners zijn de festivals in Harderwijk een belangrijke trekker. Lalaland en Blije Bietjes lieten de afgelopen jaren zien dat de avontuurlijke 'reuring' van festivals veel belangstelling voor de stad kan genereren. Ook arrangementen waarin cultuur en erfgoed worden gecombineerd met bijvoorbeeld watertoerisme en de natuur van de Veluwe zijn voor toeristen interessant. Dit raakt niet alleen de gemeente, maar ook de regio Noord-Veluwe en kent (bijvoorbeeld in de vorm van de Hanze) zelfs nationale en internationale aspecten.

Kunst, cultuur en erfgoed zijn belangrijke componenten van een aantrekkelijk vestigingsklimaat. De meeste nieuwe inwoners vinden het belangrijk dat zijzelf en hun kinderen kunnen kiezen uit een breed aanbod aan culturele en kunstzinnige activiteiten. Daarmee wordt de gemeente ook aantrekkelijk voor nieuwe bedrijven, wat de werkgelegenheid en het welstandsniveau positief beïnvloedt.

Ook langs een andere weg levert cultuur een bijdrage aan de werkgelegenheid: vrijwilligerswerk voor culturele instellingen levert kansen op voor het toeleiden van mensen naar de arbeidsmarkt.

De specifieke kennis en expertise van culturele instellingen kan interessant zijn voor het bedrijfsleven en vice versa. Zo is er een goede relatie tussen het Stadsmuseum en hun huisbank die het aspect 'geld' ver overstijgt.

Het meedoen aan culturele activiteiten heeft een aangetoond positief effect op het welbevinden van mensen van alle leeftijden. Mensen die actief of passief aan kunst en cultuur doen, voelen zich minder eenzaam en gezonder dan mensen die dat niet doen. Ook op het gebied van jeugdproblematiek kan cultuur een positieve rol spelen. Het maatschappelijk voordeel (en daarmee het economisch voordeel) dat dit oplevert, is niet exact te berekenen, maar moet zeker niet worden onderschat.

Randvoorwaarden

Om de doelstellingen van het cultuurbeleid te kunnen halen, is ten minste het volgende noodzakelijk:

- de erkenning van het sociale, educatieve en economische belang van een sterke culturele infrastructuur;
- een goede samenwerking tussen de culturele instellingen onderling en tussen de culturele instellingen enerzijds en de maatschappelijke instellingen (onderwijs, zorg, welzijn, sport) anderzijds;
- een goed onderhouden netwerk van gebouwde voorzieningen, waaronder een goed geoutilleerd (multifunctioneel) binnenpodium;
- een open werkrelatie tussen de structureel gesubsidieerde grotere instellingen en de gemeente;
- inhoudelijk en bedrijfsmatig zelfstandig functionerende grotere instellingen;
- een bepaalde mate van zekerheid omtrent gemeentelijke subsidies voor de structureel gesubsidieerde instellingen. Zij dienen ook zelf in te zetten op financiële duurzaamheid;
- ruimte (vanuit de gemeente en de culturele instellingen) voor innovatie en out-of-the-box-denken, zowel waar het gaat om de culturele activiteiten als daar waar het gaat om bovenlokale en/of boven-regionale samenwerking.

C. OVERZICHT SUBSIDIES

De gemeente Harderwijk geeft voor verschillende activiteiten een subsidie uit. Deze bijlage bevat een overzicht van deze subsidies. De voorwaarden die gesteld worden in de tekst, geven geen compleet overzicht. Daarvoor kunnen de deelverordeningen apart geraadpleegd worden.

Subsidie	Doelstelling	Voorwaarden (samenvatting)
Eenmalige activiteiten	Bijdragen aan doelstellingen uit de kunst-en cultuurnota (2011)	• Vereniging of rechtspersoon • Samenwerking met minimaal 1 Harderwijkse organisatie • 20% cofinanciering
Deskundigheids-bevordering	Het versterken van deskundigheid van vrijwilligers	• Rechtspersoon gericht op functioneren van vrijwilligers • Incidentele verstrekking • Met 20% co-financiering en samenwerking met minimaal één Harderwijkse organisatie
Culturele impuls	Ondersteuning amateurkunst, cultuureducatie en talentontwikkeling, aandacht voor specifieke doelgroepen (diversiteit in beoefenaars en bezoekers), versterking kwaliteit openbare ruimte met kunst en versterking aanbod culturele instellingen.' (Deelverordening Subsidies impuls culturele sector, 1 november 2013)	• Nieuwe initiatief en geen structurele activiteit • Initiatiefnemer van plan is de activiteit voort te zetten bij succes. Incidentele verlening van subsidie • Samenwerking met minimaal 1 Harderwijkse organisatie • 20% cofinanciering
Waardering voor maatschappelijke inzet	Ondersteuning van de activiteiten van o.a. amateurkunst.	• Groepsactiviteiten worden niet beroepsmatig worden uitgevoerd. Minimale groepsgrootte: 15 betalende leden. De leden werken onder regelmatige begeleiding van een deskundige. • Leveren van tegenprestatie: een presentatie van de uitkomsten vrij toegankelijk wordt georganiseerd
Meedoen moet kunnen *Deze subsidieregeling loopt formeel af in 2021*	Activiteiten die het mogelijk maken dat inwoners in een kwetsbare situatie kunnen meedoen. Gericht op cultuurbeleving. De activiteiten in de toekomst structureel doorzetten.	• De activiteit is structureel en openbaar toegankelijk voor inwoners van de gemeente. • Activiteit is nieuw in de gemeente.

D. FINANCIËN

Voor kunst en cultuur zijn de volgende budgetten beschikbaar (bedragen begroting 2022)

Structurele subsidies specifieke instellingen

Stichting Cultuurkust, structurele subsidie:		
• Basissubsidie	€	311.756,32
• Kunstmenu (cultuureducatie voor het primair onderwijs)	€	47.504,01
• Combinatiefunctionaris cultuur (budget via Sport)	€	42.662,00
• Muziekeducatie en Regie op Muziek	€	175.386,76
• Activiteiten m.b.t. Sociaal Domein	€	60.000,00
Stichting Bibliotheek Noordwest Veluwe, structurele subsidie	€	667.033,02
Stichting Popschool Harderwijk, structurele subsidie voor doelen gerelateerd aan het sociaal domein	€	50.000,00
Stichting Stadsmuseum Harderwijk, structurele subsidie ten behoeve van het Stadsmuseum Harderwijk, onder meer voor doelen gerelateerd aan het sociaal domein	€	319.213,39
Stichting Podia Harderwijk, structurele subsidie Theater Harderwijk (in samenwerking met Stichting Stad als Podium)	€	180.000,00
• Estrado	€	95.792,67
• Catharinakapel	€	97.439,60
Stichting Stad als Podium, structurele subsidie	€	479.846,00
Herderewich	€	1.592,93
Literaire culturele stichting Apollo, ten behoeve van de Stadsdichter	€	1.592,93
Papieren Theater	€	3.185,89
Muziekverenigingen	€	3.453,74
Stichting Jeugdtheater	€	2.330,11
Stichting Bach Passionen	€	2.123,92
Totaal structurele subsidies specifieke instellingen	€	2.540.913,29

Middelen beschikbaar via regelingen voor incidentele subsidies voor culturele activiteiten

Subsidie waardering voor maatschappelijke inzet, in totaal binnen deze regeling beschikbaar voor amateurkunstinstellingen	€	50.960,88
Subsidies Culturele Impuls (alleen voor culturele initiatieven)	€	44.136,42
Meedoen moet Kunnen (gericht op participatie van kwetsbare inwoners aan cultuur en sport). Voor deze subsidieregeling is voor 2022 geen budget opgenomen in de begroting. Door de coronamaatregelen is het beschikbare budget voor 2021 echter nog niet uitgeput. Op het moment van schrijven van dit overzicht wordt overwogen, overheveling aan te vragen voor een eventueel restsaldo 2021.		
Totaal beschikbaar voor incidentele subsidies voor culturele activiteiten	€	95.097,30

Overige posten

Cultuur- en ErfgoedPact (co-financiering van regionale projecten cultuur en erfgoed in het kader van de subsidieregeling van de provincie Gelderland) Hiervan is € 15.000,00 incidenteel vanuit de kadernota 2022	€	23.055,60
Beeldende kunst in gemeentelijk bezit (aankoop en onderhoud van de collectie binnenkunst alsmede het abonnement op de database voor het beheer van de collectie)	€	10.679,25
Budget instandhouding cultureel erfgoed – beiaardconcerten	€	14.385,06
Open monumentendag	€	2.234,00
Totaal beschikbaar overige posten	€	50.353,91
Totaal in 2022 beschikbaar voor kunst en cultuur	€	2.686.364,50

Daarnaast is nog beschikbaar

Subsidie voor eenmalige activiteiten volgens de Deelverordening Eenmalige Activiteitensubsidies Welzijn, Cultuur, Sport, Zorg, waaronder begrepen subsidies voor deskundigheidsbevordering ***in totaal beschikbaar***	€	61.434,55

Aanvragen voor deze subsidieregeling worden behandeld op volgorde van binnenkomst, tot het subsidieplafond is bereikt. Hoeveel van deze middelen worden besteed aan kunst en cultuur is dus afhankelijk van óf, op welk moment en voor welke bedragen aanvragen voor culturele activiteiten worden ingediend.

Onderwerpen die in 2022 mogelijk zullen worden betrokken bij de Kadernota

- Popschool, een structurele subsidie om deze organisatie toekomstbestendig te maken en te houden p.m.
- Subsidies Culturele Impuls: verlengen van de periode waarover maximaal subsidie wordt verleend van 2 naar 4 jaar p.m.
- Onderhoudsbudget voor kunstwerken die eigendom zijn van de gemeente en geplaatst in de openbare (buiten)ruimte, alsmede voor de Poëzieroute p.m.
- Mess: mogelijk een subsidie ter ondersteuning van dit initiatief p.m.
- Kunst Na Arbeid: structurele verhoging subsidie p.m.
- Oudheidkundige Vereniging Herderewich p.m.
- Stichting Joods Erfgoed Harderwijk p.m.

gemeente harderwijk